

BIULETYN

OGÓLNOPOLSKIEGO
STOWARZYSZENIA
GMIN CYSTERSKICH

nr 4



SZLAK CYSTERSKI W POLSCE

KWIECIEŃ 2012

Publikacja wydana na zlecenie Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Gmin Cysterskich.

Materiały wykorzystane w biuletynie udostępnione zostały przez gminy będące członkami Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Gmin Cysterskich.

Druk:
Aksel Druk sp. z o.o.
ul. Kostrzyńska 28
66-400 Gorzów Wlkp.
www.akseldruk.pl

Kuźnia Raciborska 2012

SPIS TREŚCI

• Wstęp	5
• Kalendarium	7
• Południowo - Zachodni Szlak Cysterski w Polsce	15
• Jarmark cysterski w Koronowie	16
• Jarmark cysterski - Stare Czarnowo	18
• I Jarmark cysterski w Jemielnicy	18
• Muzyka Dawna na szlaku cysterskim w Reczu	19
• Zespół Klasztorny w Rudach	20
• Łąd nad Wartą	22
• Gmina Bardo	25
• Gmina Bierzwnik	27
• Gmina Bledzew	29
• Gmina Cedynia	31
• Gmina Jemielnica	33
• Gmina Kamienna Góra	35
• Gmina Koprzywnica	37
• Gmina Koronowo	39
• Gmina Krzęcin	41
• Gmina Kuźnia Raciborska	43
• Gmina Marianowo	45
• Gmina Moryń	47
• Gmina Pelczyce	49
• Gmina Recz	51
• Gmina Sierszewice	53
• Gmina Stare Czarnowo	55
• Gmina Sulejów	57
• Gmina Trzebnica	59
• Gmina Wąchock	61
• Gmina Węgorzyno	63

Szanowni Państwo

W lipcu bieżącego roku minie piąta rocznica założenia Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Gmin Cysterskich. Stowarzyszenie powstało, aby reprezentować wspólne interesy gmin w zakresie ochrony dziedzictwa cysterskiego oraz aby podjąć współpracę z podmiotami państwowymi oraz instytucjami kościelnymi działającymi w obszarze ochrony i promocji dorobku pozostawionego przez Cystersów.

Dzisiaj Stowarzyszenia zrzesza 20 gmin członkowskich, 4 członków wspierających i 3 członków honorowych. Gminy członkowskie, reprezentujące dziewięć województw, angażują się w projekty inwestycyjne wokół obiektów cysterskich i pocysterskich. Władze Stowarzyszenia utrzymują kontakt z Opatem Prezesem Kongregacji Polskiej Zakonu Cysterskiego oraz z przedstawicielami Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. O naszych działaniach statutowych rozmawiamy z Marszałkami województw, prowadzimy aktywną kampanię promocyjną na krajowych targach turystycznych. Gminy członkowskie i OSGC skutecznie pozyskują środki unijne na realizację projektów związanych z ochroną dziedzictwa cysterskiego. Stowarzyszenie wspiera także wydawnictwa popularnonaukowe oraz współpracuje z ośrodkami naukowymi w celu szerokiego rozpropagowania wyników prowadzonych badań.

Oddajemy w Państwa ręce czwarty numer Biuletynu Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Gmin Cysterskich. Tradycyjnie, zamieszczamy w nim bieżące informacje o działaniach podejmowanych przez gminy dla ochrony cysterskiego dorobku materialnego i kulturowego.

W imieniu wszystkich Gmin stowarzyszonych, zapraszam serdecznie do zwiedzenia okazałych obiektów, unikatowych zabytków i dzieł sztuki oraz malowniczych krajobrazów, których nie brakuje gminom cysterskim.

Przewodnicząca
Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Gmin Cysterskich



Rita Serafin



KALENDARIUM

ZGROMADZENIE OGÓLNOPOLSKIEGO STOWARZYSZENIA GMIN CYSTERSKICH W KORONOWIE – 15.04.2011R.

W dniu 15 kwietnia 2011r. w Koronowie odbyło się Zgromadzenie Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Gmin Cysterskich. Podczas Zgromadzenia został wybrany nowy Zarząd Stowarzyszenia – Przewodniczącym Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Gmin Cysterskich została wybrana Pani Rita Serafin – Burmistrz Miasta Kuźnia Raciborska, natomiast Zastępcą Przewodniczącego Pan Krzysztof Żegański – Burmistrz Miasta Barde. Nastąpił również wybór Komisji Rewizyjnej w składzie: Pani Monika Kuźmińska – Burmistrz Węgorzy-

na, Pan Józef Romanowski – Burmistrz Recza oraz Pan Krzysztof Żuchowski – Wójt Gminy Krzęcin.

W trakcie Zgromadzenia zostało także przyjęte roczne sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej oraz udzielono absolutorium Zarządowi. Zatwierdzony zo-

stawił również projekt budżetu na 2011r. Podjęto także uchwałę w sprawie nadania honorowego członkostwa Ogólnopolskiego Stowa-



Z powodu zmian władz Stowarzyszenia nastąpiła konieczność podjęcia działań formalnych i organizacyjnych związanych z przewodnictwem Gminy Kuźnia Raciborska w Stowarzyszeniu. Zmiany zostały zgłoszone w Krajowym Rejestrze Sądowym i 03.08.2011r. Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum wydał postanowienie o dokonaniu zmian we wpisie o nr 0000287303. Nastąpiło również utworzenie biura Stowarzyszenia w Kuźni Raciborskiej (z zachowaniem siedziby w Bierzwniku), a także otwarcie nowego konta w Banku Spółdzielczym w Kuźni Raciborskiej.

stał również projekt budżetu na 2011r. Podjęto także uchwałę w sprawie nadania honorowego członkostwa Ogólnopolskiego Stowa-

II MIĘDZYNARODOWE TARGI WYROBÓW KLASZTORNICH W BIERZWNIKU

W dniach 15-17 lipca 2011 r. w ramach imprezy „3 dni na Szlaku Cysterskim” w Bierzwniku (woj. za-

wytwarzanymi przez lokalnych mieszkańców. Swoje stoiska na jarmarku mieli m. in. zakonnice i zakonnicy benedyktyńscy, cystersi, kapucyni oraz siostry bormeuszki z Polski, Niemiec i Białorusi.

Na straganach pojawiły

nedyktyński chleb pielgrzyma, przetwory z owoców, ręcznie malowane ikony, wyroby z wosku, dewocjonalia, ceramika i produkty kosmetyczne.

W czasie trzydniowej imprezy zorganizowano także turniej tenisa stołowego oraz mini piłki nożnej, zwiedzanie klasztoru pocysterskiego i stanowisk archeologicznych, pokaz sprawności rycerzy, występy artystyczne podopiecznych Fundacji Anny Dymnej „Mimo Wszystko” oraz finalisty programu Must be The Music -Tomasza Dolskiego, pokaz filmów nocą oraz zabawę taneczną w parku.



chodniopomorskie) odbyły się II Międzynarodowe Targi WYROBÓW KLASZTORNICH. Organizatorem Targów była gmina Bierzwnik przy wsparciu Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Gmin Cysterskich, które po raz kolejny wystawiło swoje stoisko.

Ideą Międzynarodowych Targów WYROBÓW KLASZTORNICH jest zachowanie tradycji klasztorów poprzez promocję powstających w nich produktów według tradycyjnych receptur.

Podczas Targów można było zapoznać się ze współczesnymi produktami wytwarzanymi w klasztorach i domach zakonnych oraz z produktami regionalnymi

się przygotowane przez mnichów zioła, herbaty zdrowotne, sioły, soki, miody, nalewki, pieczywo, w tym słynny be-



ZGROMADZENIE OGÓLNOPOLSKIEGO STOWARZYSZENIA GMIN CYSTERSKICH W JEMIELNICY – 02.09.2011R.

W dniu 2 września 2011r. podczas odbywającego się w Jemielnicy VI Forum Szlaku Cysterskiego w Polsce odbyło się posiedzenie Zarządu oraz Zgromadzenie Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Gmin Cysterskich. Podczas obrad w poczet członków zwyczajnych Stowarzyszenia została przyjęta gmina Jemielnica, a Pani dr Barbara Stolpiak oraz Pani Teresa Świercz zostały członkami honorowymi Stowarzyszenia. Została podjęta również uchwała dotycząca zatrudnienia Skarbnika – Głównego Księgowego Stowarzyszenia.

Podczas Zgromadzenia gminom zostały przekazane materiały promocyjne przygotowane przez Biuro Stowarzyszenia – flagi

Szlaku Cysterskiego oraz zakładki do książek przedstawiające fragment obiektu cysterskiego znajdującego się w poszczególnych gminach stowarzyszonych.

W czasie trwania VI Forum Szlaku Cysterskiego miało miejsce także wspólne posiedzenie Rady Koordynacyjnej Szlaku Cysterskiego

o i Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Gmin Cysterskich w Polsce z udziałem m. in. O. dr Piotra Chojnackiego OCist - Opata Prezesa Polskiej Kongregacji Cystersów oraz prof. dr hab. Andrzeja M. Wyrwy – Przewodniczącego Rady. Podczas spotkania omawiano tematy dotyczące m. in. współpracy



Stowarzyszenia z Radą Koordynacyjną, a także promowania szlaku cysterskiego w Polsce.



VI FORUM SZLAKU CYSTERSKIEGO W POLSCE

W dniach 2-4 września 2011 roku Jemielnica miała zaszczyt zaprezentowania swojego pocysterskiego dziedzictwa podczas VI Forum Szlaku Cysterskiego w Polsce, które odbyło się



na terenie tejże gminy przy pocysterskim zespole kulturowym i które zarazem zainaugurowało Europejskie Dni Dziedzictwa Kulturowego w województwie opolskim.

Uroczystości VI Forum Szlaku Cysterskiego rozpoczęły się w piątek 2 września 2011r. konferencją naukową na temat działalności gospodarczej zakonu cysterskiego. Naukowcy z Polski, Czech, Niemiec oraz Francji poruszali tematy krajoznawstwa kulturowego klasztorów, ogrodów, budowli oraz posiadłości cysterskich. Tego też dnia wszyscy obecni zwiedzili jemielnicki pocysterski zespół klasztorny i wzięli udział w uroczystej Mszy św. w pocysterskim kościele parafialnym, której celebrował biskup opolski

Andrzej Czaja.

Drugi dzień uczestnicy Forum spędzili na zwiedzaniu Zespołu Klasztorno-Pałacowego w Rudach, gdzie nabożeństwo przed obrazem Matki Boskiej Pokornej prowadził biskup gliwicki Jana Wieczorek. Dzień ten zakończył się w kościele parafialnym w Jemielnicy koncertem pn. „Cztery pory roku” A. Vivaldiego w wykonaniu Orkiestry Kameralnej Filharmonii Opolskiej.

W czasie trwania VI Forum Szlaku Cysterskiego miały miejsce wspólne posiedzenia Rady Koordynacyjnej Szlaku Cysterskiego jak również Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Gmin Cy-



sterskich w Polsce, którego to członkiem z dniem 3 września 2011 roku stała się również Gmina Jemielnica.

W ramach VI Forum w niedzielę 4 września 2011r. przy pocysterskim ze-

spole klasztornym odbył się pierwszy Jarmark Cysterski, w ramach którego goście jak również mieszkańcy gminy mogli posłuchać muzyki średniowiecznej, podziwiać pokazy walk rycerskich, rzeźmiola oraz średniowiecznego rękodzielnictwa.

To ważne wydarzenie mające charakter nie tylko ogólnopolski, ale także międzynarodowy zostało objęte patronatem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego – Bogdana Zdrojewskiego. Organizatorami VI Forum Szlaku Cysterskiego w Polsce byli: Diecezja Opolska, Stowarzyszenie Szlaki Kulturowe, Rzymskokatolicka Parafia pw. Wniebowzięcia NMP w Jemielnicy oraz Rada Koordynacyjna Szlaku Cysterskiego w Polsce. Współorganizatorami zaś Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego, Konsulat Republiki Federalnej Niemiec w Opolu, Śląskie Stowarzyszenie Samorządowe, Starostwo Powiatowe w Strzelcach Opolskich oraz Gmina Jemielnica.



MIĘDZYNARODOWE TARGI POZNAŃSKIE TOUR SALON 2011

W dniach 19-22 października 2011r. Ogólnopolskie Stowarzyszenie Gmin Cysterskich po raz czwarty wzięło udział w Targach Regionów i Produktów Turystycznych Tour Salon 2011 w Poznaniu.

Targi Tour Salon są największymi targami turystycznymi w Polsce i miejscem szerokiej prezentacji krajów i regionów, a także najnowszych ofert i atrakcji turystycznych. Umożliwiają również nawiązywanie nowych kontaktów handlowych wśród przedstawicieli branży turystycznej. W tym roku była to już 22 edycja Targów, a odbyły się one pod honorowym patronatem Ministerstwa Sportu i Turystyki, Polskiej Organizacji

szlaku turystycznego, jak i walorów i atrakcji turystycznych poszczególnych gmin stowarzyszonych.

Ekspozycja Stowarzyszenia wzbudzała zainteresowanie zwiedzających - zarówno wśród profesjonalistów zajmujących się turystyką, jak i wśród potencjalnych turystów. Na stoisku znalazła się bogata oferta materiałów promocyjnych przygotowanych przez OSGC specjalnie na Targi m. in. ulotki, długopisy, bloczki, kalendarzyki, pocztówki, krówki reklamowe i zakładki, a także materiały promocyjne przesłane przez gminy należące do Stowarzyszenia. W trakcie Targów pokazywana była również prezentacja multimedialna dotycząca OSGC.

O sobotami pracującymi w tym roku na stoisku Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Gmin Cysterskich byli pracownicy Urzędu Miejskiego w Kuźni Raciborskiej – Pani Monika Jordan oraz Pan Marcin Gałuszka-Biernacki. Obsługujący ekspozycję byli ubrani w habity cyster-

skie i udzielali zainteresowanym informacji zarówno o Stowarzyszeniu, jak i o gminach będących jego członkami. Informacją i radą



w trakcie Targów służyła również Pani dr Barbara Stolpiak z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, która jest członkiem honorowym Stowarzyszenia. W dniu otwarcia Targów Tour Salon 2011 obecna była także Przewodnicząca OSGC - Burmistrz Miasta Kuźnia Raciborska Pani Rita Serafin oraz Sekretarz Pan Dominik Klimanek. Obsługę stoiska wspierały studentki IV roku archeologii UAM Pani Monika Kurpisz i Pani Agata Kaus.

Ekspozycja Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Gmin Cysterskich cieszyła się dużym zainteresowaniem, przede wszystkim ze względu na różnorodność



Turystycznej, Polskiej Izby Turystyki, a także Miasta Poznań.

Udział Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Gmin Cysterskich w Targach pozwolił na promocję zarówno



i atrakcyjność materiałów oferowanych przez Stowarzyszenie, ale także ze względu na to, że odbywały się tam liczne degustacje regionalnych produktów, które udało się organizatorom pozyskać od sponsorów, a były to m. in.: pieczywo i wypieki z cukierni Państwa Anidy i Adama Markiewka z Raciborza, wyroby mleczarskie z Raciborskiej Spółdzielni Mleczarskiej z Raciborza, słodczyce z Zakładu Przemysłu Cukierniczego Mieszko S.A., wyroby wędliniarskie

z Zakładu Przetwórstwa Mięsnego MAXPOL Sp. z o.o. z Kuźni Raciborskiej, piwo z Browaru Zamkowego z Raciborza oraz „Śląskie Oblaty” (wafle) z firmy Visa Bell z Pszczyny.

Uczestnictwo Ogólno-

polskiego Stowarzyszenia Gmin Cysterskich w Międzynarodowych Targach Poznańskich Tour Salon 2011 pozwoliło na promocję szlaku cysterskiego i mamy nadzieję, że tym samym zwiększy się ilość turystów zainteresowanych obiektami cysterskimi, a także innymi atrakcjami oferowanymi przez gminy członkowskie.

Dziękujemy serdecznie wszystkim za współpracę!



UROCZYSTA INAUGURACJA POŁUDNIOWO – ZACHODNIEGO SZLAKU CYSTERSKIEGO - 05.11.2011R.



W sobotę 5 listopada 2011 roku w miejscowości Krzeszów w gminie Kamienna Góra (województwo dolnośląskie) nastąpiło otwarcie ponadregionalnego produktu turystycznego „Południowo – Zachodni Szlak Cysterski”.

Uroczystej inauguracji pierwszej inwestycji na Szlaku Cysterskim obejmu-

jącym obszar czterech województw – dolnośląskiego, opolskiego, śląskiego i małopolskiego, dokonali wice-marszałkowie Dolnego Śląska Radosław Mołoń i Jerzy Łuźniak. Realizacja projektu przekracza kwotę 35 milionów złotych, z czego 85 procent pokrywają fundusze unijne. Projekt współfinansowany jest ze środków

Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka.

Na uroczystości zostali zaproszeni przez Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego (Lidera Projektu) przedstawiciele dwunastu gmin uczestniczących w projekcie. Spośród gmin biorących udział w projekcie, cztery są członkami Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Gmin Cysterskich: Kamienna Góra i Bardo (dolnośląskie), Jemielnica



minikiem Klimankiem oraz Skarbnik Anną Szostak. Zabierając głos w roli Przewodniczącej Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Gmin Cysterskich, Burmistrz Rita Serafin podkreśliła skuteczność wysiłków podejmowanych za-

w Polsce oraz wspieranie działań inwestycyjnych wokół istniejących zabytków pocysterskich.

Po oficjalnym przecięciu wstęgi i otwarciu Południowo – Zachodniego Szlaku Cysterskiego, goście mieli okazję zwiedzić obiekty opactwa cysterskiego w Krzeszowie, poznać historię oraz przyjrzeć się bogatemu dziedzictwu materialnemu pozostawionemu przez Cystersów oraz władców świeckich na przestrzeni wieków w Krzeszowie.



(opolskie) oraz Kuźnia Raciborska (śląskie).

Gości w Gminie Kamienna Góra powitał Wójt Stanisław Szmajdziński, Gminę Bardo reprezentowali Burmistrz Krzysztof Żegański oraz Sekretarz Grażyna Cał, z Gminy Jemielnica przybył Wójt Joachim Jelito oraz Zastępca Wójta Piotr Pyka, natomiast Gminę Kuźnia Raciborska reprezentowała Przewodnicząca Stowarzyszenia Burmistrz Rita Serafin wraz z Sekretarzem Do-

równy przez wóldarzy województw zaangażowanych w realizację projektu jak również gminnych władz samorządowych. Gratulując Marszałkom Województwa Dolnośląskiego oraz Wójtowi Stanisławowi Szmajdzińskiemu skutecznej realizacji celów założonych w projekcie, Przewodnicząca wskazała inwestycję w Krzeszowie jako doskonały przykład realizacji statutowych celów Stowarzyszenia – promocja dziedzictwa cysterskiego



O CYSTERSACH W WARSZAWIE

Działalność Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Gmin Cysterskich i jego zaangażowanie w propagowanie cysterskiego dziedzictwa kulturowego w Polsce było wiodącym tematem spotkania przedstawicieli OSGC – Przewodniczącą Stowarzyszenia Rity Serafin (burmistrza Kuźni Raciborskiej), członka Zarządu Jarosława Sameli (burmistrz Wąchocka) członka honorowego Stowarzyszenia Teresy Świercz - z Generalnym Konserwatorem Zabytków, Sekretarzem Stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Piotrem Żuchowskim oraz Dyrektorem Departamentu Ochrony Zabytków

Jackiem Dąbrowskim, które odbyło się w Warszawie 14 marca 2012r. W trakcie rozmowy przedstawiono obszary aktywności Stowarzyszenia, poruszono problemy związane z odbudową i utrzymaniem obiektów cysterskich i pocysterskich, podkreślono potrzebę finansowego wsparcia działalności i aktywności samorządów i właścicieli obiektów

w pozyskiwaniu środków w konkursach oraz programach krajowych i unijnych, przekazano dotychczas wydane publikacje. W zorganizowanie spotkania aktywnie zaangażował się, oraz w nim uczestniczył, poseł Ziemi Raciborskiej Henryk Siedlaczek, historyk, znawca historii cystersów na Śląsku, współtwórca koncepcji edukacji regionalnej. Minister Żuchowski zadeklarował wsparcie oraz przychylność dla działań Stowarzyszenia, a także z dużym uznaniem odniósł się do aktywności i zaangażowania samorządów zrzeszonych w Ogólnopolskim Stowarzyszeniu Gmin Cysterskich.



TARGI TURYSTYCZNE GLOB W KATOWICACH

Przez trzy dni, od 30 marca do 1 kwietnia 2012r., zwiedzający stoiska katowickich Targów Turystycznych GLOB mogli zaznajamiać się z ofertą gmin zrzeszonych w Ogólnopolskim Stowarzyszeniu Gmin Cysterskich. Zainteresowanie budziły zarówno zaprezentowane materiały promocyjne jak i obsługa naszego stanowiska – przyodziana w cysterskie habity. Przesłane przez gminy stowarzyszone foldery i ulotki zachęcały

do zwiedzania cysterskich i pocysterskich obiektów, zaś przekazane przez raciborski Browar Zamkowy piwo oraz wypieki Cukierni Państwa Markiewka dodatkowo motywowały do odwiedzin Raciborszczyzny. Targi Turystyczne to kolejna impreza wystawiennicza, na której OSGC promuje kulturę i dziedzictwo cysterskie.



POŁUDNIOWO - ZACHODNI SZLAK CYSTERSKI W POLSCE

Południowo-Zachodni Szlak Cysterski jest projektem realizowanym w ramach Działania 6.4 „Inwestycje w produkty turystyczne o znaczeniu ponadregionalnym” Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007-2013.

Liderem Projektu jest Samorząd Województwa Dolnośląskiego, a Partnerami Samorząd Województwa Opolskiego, Samorząd Województwa Śląskiego, Samorząd Województwa Małopolskiego, Dolnośląska Organizacja Turystyczna, Opolska Regionalna Organizacja Turystyczna, Śląska Organizacja Turystyczna, oraz Małopolska Organizacja Turystyczna.

Partnerami inwestycyjnymi w Projekcie są gminy na terenie których znajdują się obiekty cysterskie i pocysterskie.

W województwie dolnośląskim są to gminy:

- Gmina Kamienna Góra - Krzeszów (członek OSGC),
- Gmina Męcinka - Słup,
- Gmina Kamieniec Ząbkowicki,
- Gmina Miasto Świdnica,
- Gmina Bardo (członek OSGC),
- Gmina Trzebnica (członek OSGC),

- Gmina Miasto Jelenia Góra,
- Gmina Legnica,
- Gmina Wołów.

W województwie opolskim:

- Gmina Jemielnica (członek OSGC)

W województwie śląskim:

- Gmina Kuźnia Raciborska z obiektem pocysterskim w Rudach (członek OSGC)

W województwie małopolskim:

- Gmina Jodłownik z obiektami pocysterskimi w Jodłowniku i Szczyrzycu

Podstawowym celem projektu jest podniesienie atrakcyjności turystycznej kraju i województw w nim uczestniczących, a także promocja w kraju i zagranicą pocysterskiego dziedzictwa kulturowego związanego z Polską. Całkowity koszt projektu to 36 803 890,48 PLN. Całkowita wartość wkładu własnego Partnerów - 9 878 557,90 PLN. Koszty kwalifikowalne dla Projektu wynoszą 31 536 250,00 PLN. Dofinansowanie na poziomie 85% - 26 805 512,50 PLN. Koszty kwalifikowalne wkładu własnego Partnerów - 15% - 4 730 437,50 PLN.

W ramach projektu są realizowane następujące inwestycje przedsięwzięcia :

- budowa 21 parkingów przy obiektach pocysterskich o łącznej powierzchni ok. 50 tys. m²,
- budowa 15 sanitariatów,
- budowa 9 punktów informacji turystycznej,
- wytyczenie przebiegu szlaku głównego i pętli lokalnych,
- badania ilościowe i jakościowe ruchu turystycznego,
- budowa infokiosków - 49 instalacji,
- oznakowanie obiektów pocysterskich – 160 tablic,
- oznakowania drogowe: E 22a, E 22b, E 22c - 400 znaków,
- promocja krajowa i międzynarodowa,
- ewaluacja i audyt projektu,
- nadzór inwestorski i koszty zarządzania projektem.

JARMARK CYSTERSKI W KORONOWIE

Po raz pierwszy Festyn Cysterski zorganizowano w Koronowie w 635 rocznicę nadania praw miejskich przez króla Kazimierza Wielkiego /Koronowo otrzymało przywilej lokacyjny dzięki staraniom koronowskich cystersów/. Odbył się on w czwartek /rocznica nadania w przywileju lokacyjnym odbywania targów w każdy czwartek/ 24 lipca 2003 r. na skwerze króla Jagiełły przy ul. Bydgoskiej w pobliżu Młynów Opackich oraz kościoła poklasztornego cysterskiego. Organizatorami byli: Towarzystwo Miłośników Ziemi Koronowskiej oraz Koronowskie Stowarzyszenie Rozwoju Turystyki „Szczęśliwa Dolina” przy współpracy z Urzędem Miejskim. Po otwarciu Festynu na koronowskim rynku odbył się przemarsz korowodu historycznego na miejsce imprezy. Tam mieszczenie koronowscy oraz licznie zgromadzeni turyści byli świadkami szeregu widowisk jak nadanie praw miejskich koronowskim cystersom przez króla Kazimierza Wielkiego czy pasowanie na rycerzy. Imprezie towarzyszyły liczne stoiska rzemieślnicze, gdzie można było podpatrzeć jak w średniowieczu wybijano monety, lepiono garnki czy wyrabiano pa-

pier. Niewątpliwą atrakcją było bezpłatne zwiedzanie kościoła poklasztornego zorganizowanymi wycieczkami z przewodnikiem przebranym w strój cystersa.

Drugi Festyn Cysterski odbył się już w następnym roku – dokładnie 7 sierpnia 2004 r. Ze względu na dużą liczbę uczestników, a ściślej oglądających to, co działo się w trakcie Festynu w poprzednim roku, zmieniono miejsce imprezy. Odbył się on również w cieniu murów opactwa cysterskiego i młynów opackich, ale na zasypanej uldze Brdy, gdzie było znacznie więcej miejsca. Tradycyjnie otwarcie miało miejsce na rynku koronowskim i korowód przemaszerował na miejsce festynu. Dopisała pogoda a i ciekawskich mieszczan

jak i turystów były tłumy. Atrakcji dla nich było bez liku. Każdy mógł sam sobie wybić lub kupić monetę koronowską, obejrzeć jak ongiś czerpano papier i takowy samemu sobie zrobić czy choćby przyjrzeć się jak wyrabiano witraże. Były pieśni i tańce średniowieczne a także liczne pokazy walk rycerskich. Uczestnicy Festynu mogli też obejrzeć inscenizacje przekazania koronowskim cystersom ziem oraz proces o czary zakończony „spaleniem” czarownicy na stosie. Po dniu pełnym wrażeń wszyscy opuszczali miejsce imprezy umawiając się już na przyszły rok, ale znów w innym miejscu. Aby wszyscy chętni mogli swobodnie uczestniczyć w Festynie, organizatorzy zapowiedzieli przeniesienie





imprezy na jeszcze większy teren osiedla Tuszyny. Tamże w dniach od 1 do 3 lipca 2005 roku odbyła się poraz pierwszy wielka impreza historyczna łącząca „Festyn Cysterski” oraz „Inscenizację bitwy z Krzyżakami pod Koronowem”. Ważnym ciekawym wydarzeniem tej imprezy była Msza św. Rycerska odprawiona w kościele pocysterskim w języku łacińskim oraz spotkanie

1-2 lipca 2006. Tym razem dodatkową atrakcją był zaczątek grodu średniowiecznego –wieża z bramą oraz po kilka metrów palisady z obu stron. W następnych latach impreza rozwijała się a najważniejszą zmianą była ciągle zwiększająca się liczba gości chcących uczestniczyć w Festynie. Z dużym rozmachem odbył się Festyn w 2010 roku, kiedy obchodziliśmy 600 –lecie

bitwy z Krzyżakami. Pierwszy raz w inscenizacji bitwy udział wzięli rycerze na koniach. Nie mniej udany był już nie Festyn /od 2011 roku organizatorzy postanowili zmienić nazewnictwo/, ale Jarmark Cysterski w 2011 roku, który zgromadził największej gości. Według wyliczeń pracowników telewizji regionalnej, która emitowała Jarmark w TVP Bydgoszcz tylko w pierwszym dniu przewinęło się przeszło 18 tys. osób. Inscenizację bitwy z Krzyżakami w drugim dniu wg. szacunków obejrzało na placu Jarmarku prawie 10 tys. gości. Nie mniej interesująco zapowiada się rok 2012, kiedy Jarmark będzie organizowany już 10. raz, a więc będzie to impreza jubileuszowa, na którą serdecznie wszystkich zapraszamy. Szczegółowe informacje zamieszczone będą na stronie:

www.koronowo.pl.



JARMARK CYSTERSKI - STARE CZARNOWO

Jarmark Cysterski w Gminie Stare Czarnowo miał już dwie edycje był połączeniem tradycji historycznych Jarmarków ze współczesną wymianą kulturalną i gospodarczą. Miał formę prezentacji wyrobów rękodzielniczych i rzemieślniczych oraz wydarzeń kulturalnych i artystycznych, firm komercyjnych prowadzących działalność w regionie transgranicznym, oraz oferty turystycznej regionu. W części handlowo-wystawienniczej Jarmarku udział wzięli wystawy z Polski i Niemiec Podczas Jarmarku nie zabrakło też

widowisk artystycznych i historycznych. Odbył się między innymi turniej rycerski, a także pokaz różnorodnych rytuałów z epoki. Jarmark to wydarzenie nie tylko kupieckie, ale też płaszczyzna spotkania kultur. Zapraszamy artystów z Niemiec kultywujących tradycję dawnych jarmarków, którzy zajmują się sztuką ludową i tradycyjną. Chcemy by Jarmark Cysterski w Kołbaczu stał się swoistą manifestacją odmienności wywodzącej się ze wspólnej historii, prezentacją artystów i ludzi kultury odnoszących się do różnych dziedzin sztuki oraz

wszelkich form ekspresji artystycznej i twórczej. Jarmark Cysterski w Kołbaczu ma stać się kulturalną atrakcją turystyczną gminy Stare Czarnowo przyciągającą co roku kilkadziesiąt, a nawet kilkaset tysięcy turystów.

Dzięki Jarmarkowi chcemy zbliżyć do siebie miasta i gminy regionu zachodniopomorskiego tak, aby wspólnie poszukiwać dziedzictwa Polski i Niemiec, na wspólnej historii budując ideę zjednoczonej Europy. Partnerem projektu jest niemiecka Gmina Löcknitz, będąca Gminą partnerską Gminy Stare Czarnowo.

I JARMARK CYSTERSKI W JEMIELNICY

Kilka tysięcy osób odwiedziło I Jarmark Cysterski, który odbył się 4 września (niedziela) w zabytkowym centrum wsi Jemielnica.

Główną atrakcją imprezy był niewątpliwie zabytkowy kościół wraz z zabudowaniami klasztornymi, a także podziemia, bardzo rzadko udostępniane zwiedzającym. W krypcie kościoła po dziś dzień znajdują się trumny i szczątki zakonników sprzed kilku wieków o czym wielu gości imprezy, szczególnie przybyłych z innych miejscowości, wcześniej nie wiedziało. Dla zwiedzających otworzono także za-

bytkowy kościół cmentarny pw. Wszystkich Świętych, w którym znajdują się fragmenty polichromii gotyckiej.

Na Jarmarku nie mogło

zabraknąć pokazów rzemiosła i rękodzieła średniowiecznego, a także walk, które wzbudzały aplauz wśród kilku pokoleń, od



dzieci po ich dziadków. Pokazy zaprezentowali rycerze z Profesjonalnej Grupy Rekonstrukcji Historycznych RYCAR z Opola oraz Drużyny Wojów Piastowskich JANTAR z Poznania.

Zwiedzającym pokazano między innymi warsztaty zegarmnicze – iglarza oraz szewca. Przez cały dzień odbywały się również pokazy tkactwa, obróbki w drewnie oraz odlewnictwa biżuterii z brązu.

Dzięki uprzejmości Ks. Proboszcza mgr Henryka Pichen, na terenie ogrodów klasztornych oraz na placu przykościelnym bractwa przygotowały dwa rycerskie obozy, a piękne otoczenie klasztoru przeniosło wszystkich odwiedzających w czasy średniowiecza.

Podczas trwania imprezy na scenie występowały zespoły muzyki dawnej i tańca irlandzkiego: DZIEJBA oraz EIBLEAN natomiast pro-

gram artystyczny pt. "Niebo, ziemia, raj: miłość ziemską i niebieską" przygotował dla gości pan Jacek Kowalski z zespołem.

Na ulicy Wiejskiej rozstawiono kramy handlowe, wszyscy zainteresowani mogli nabyć różnorodny wyroby rękodzieła, od drewnianych rzeźb poprzez ceramikę, aż po wyroby wędliniarskie i cukiernicze. Tego dnia można było też samodzielnie wybić i zakupić okolicznościową monetę I Jarmarku Cysterskiego w Jemielnicy.

Biorąc pod uwagę zadowolonych mieszkańców oraz licznie przybyłych na Jarmark gości, Wójt gminy Jemielnica Joachim Jelito zaprasza wszystkich na tegoroczny „II Jarmark Cysterski”, który odbędzie się 24 czerwca 2012r.

Ewa Grodek



MUZYKA DAWNA NA SZLAKU CYSTERSKIM W RECZU

Od 2008r. na początku lipca organizowany jest Festiwal Muzyki Dawnej na Cysterskim Szlaku w Reczu. Festiwal swoim charakterem nawiązuje do okresu, w którym mieszkały cysterki w Reczu, oddając swoim muzycznym brzmieniem świetność tamtych czasów. Podczas Festiwalu w 2011 roku występowały zespoły: „Tiboryus” ze Świerado-

wa Zdroju; „Divertimento” z Kalisza Pomorskiego; „Ars Antiqua” z Bierzwnika; „Flauto Dolce” z Drezdenka; „Krummhorner Spielleute” z Niemiec. Podczas festiwalu przeprowadzone zostały koncerty oraz zorganizowano warsztaty

muzyczne z dziećmi. Ukończeniem festiwalu jest koncert galowy w kościele



w Reczu.

W 2010 roku w Reczu z inicjatywy Dyrektora Miejsko-Gminnego Ośrodka

Kultury i Sportu powstał zespół grający na instrumentacie zwanym Fletnia Pana. Zespół w 2011 roku wystąpił

podczas organizacji Dni Recza oraz przy okazji innych imprez charakteryzujących się tematyką historyczną.



ZESPÓŁ KLASZTORNY W RUDACH

Klasztor w Rudach założyli cystersi w 1258 r. z fundacji Księcia Władysława Opolczyka. Znani z wielkiej pracowitości i gospodarności szarzy mnisi przeobrazili wkrótce oddany w ich ręce teren w kwitnącą okolicę. W 1707 klasztor posiadał pięć hut żelaza, a nieco później hutę szkła, warzelnię potasu, smolarnię, fabrykę drutu, gorzelnię i browar.

Poza działalnością gospodarczą klasztor był także poważnym ośrodkiem edukacyjnym i kulturalnym. W 1744 r. założono tutaj gimnazjum z konwiktem o wielkim znaczeniu dla całego Górnego Śląska, przez które przewinęło się około dwóch tysięcy uczniów. Wiele uwagi poświęcali cystersi w Rudach bibliotece. Kodeksy rudzkiej biblioteki kupowano, przepisywano

i gromadzono w ciągu sześciu wieków istnienia opactwa. W 1812 r. biblioteka składała się z około 10 tysięcy woluminów.

Bogata historia cysterskiej obecności w Rudach została przerwana w 1810 r., kiedy na mocy edyktu króla pruskiego Fryderyka Wilhelma III nastąpiło rozwiązanie wszystkich zgromadzeń zakonnych, a dobra klasztorne

zostały przekazane w ręce rodu Hohenlohe-Waldenburg-Schillingfurst. Przedstawiciele tego rodu przyjęli tytuł „książąt raciborskich”, byli właścicielami pocysterskich obiektów aż do stycznia 1945 r., kiedy okolice Rud zostały zajęte przez oddziały Armii Czerwonej. Doszło wówczas do splądrowania całego obiektu, a następnie do jego podpalenia.



Od tej pory, przez ponad 50 lat zabytek popadł w coraz większą ruinę, nie znalazł się bowiem gospodarz, który mógłby przywrócić mu niedysiejszą świetność. Stan taki trwał aż do roku 1998, kiedy to kompleks: park przypałacowy i obiekt klasztorno-pałacowy zostały w stanie zdewastowanym przekazane, przez ówczesnego wojewodę katowickie-

go, Kościołowi.

15 sierpnia 1998 r. na ręce Ordynariusza Gliwickiego Ks. Biskupa Jana Wierzbicka dokonano aktu przekazania kompleksu klasztorno-pałacowego w Rudach na rzecz diecezji gliwickiej.

Przekazany ośrodek pocysterski, który przez setki lat służył umacnianiu wiary ludu górnośląskiego, pro-

mieniowała kulturą i mający znaczący udział w cywilizacyjnym rozwoju tej ziemi, przejęty przez Kościół z zamiarem, aby od nowa, jak przed wiekami, mógł zażywać życia, pracą i modlitwą. Zgodnie z pierwotnym przeznaczeniem, tak jak przed

przebiegiem lat miejsce to po wdrożeniu prac remontowych i konserwatorskich stało się ośrodkiem wiary, kultury i nauki, pożytecznym dla mieszkańców Górnośląska.

W kompleksie klasztorno-pałacowym otoczonym pięknym parkiem przygotowano miejsca wypoczynku oraz ośrodek rekolekcyjny, jako zaplecze dla diecezjalnego Sanktuarium Matki Bożej Pokornej, a zatem miejsca noclegowe, sale konferencyjne, sale spotkań oraz pomieszczenia ekspozycyjne. Realizowane są również inicjatywy naukowe, edukacyjne, kulturalne i ekumeniczne. Plany zagospodarowania tego obiektu wychodzą naprzeciw szeroko rozumianym potrzebom człowieka. Obecnie prowadzone są wciąż intensywne prace konserwatorskie i budowlane mające na celu w jak najkrótszym czasie oddanie obiektu do szerokiego użytku pielgrzymów i turystów. Już dzisiaj w odbudowanych pomieszczeniach obiektu prowadzona jest szeroka działalność edukacyjna i kulturalna.

Przylegająca do zespołu klasztornego świątynia ze słynącym łaskami obrazem Matki Bożej Rudzkiej została w 1995 r. podniesiona do godności Sanktuarium Diecezji Gliwickiej, a 14 czerwca 2009 r. podniesiona do godności Bazyliki Mniejszej.

*ks. Jan Rosiek
Dyrektor Ośrodka
Formacyjno-Edukacyjnego
Diecezji Gliwickiej
w Rudach*



ŁĄD NAD WARTĄ

Dawne opactwo Najświętszej Marii Panny i św. Mikołaja w Łądzie nad Wartą znajduje się dziś na terenie gminy Łądek w powiecie Słupeckim. Łądek, należący do dóbr łądzkiego opactwa, od XIII w. był osadą targową, leżącą na skrzyżowaniu szlaków handlowych łączących Kalisz z Gnieznem i Poznań z Łęczycą. Przeprowadził przez Wartę na szlaku z Kalisza od VIII w. bronił słowiański gród Lenda (leżący ok 2 km od Łądka), który istniał do XIII w. i był świadkiem narodzin polskiej państwowości. Obok daw-

jąc tu mnichów z Altenbergu k. Kolonii. Po 1350 r. klasztor został rozbudowany w stylu gotyckim. W 1551 r. mnisi pochodzenia niemieckiego opuszczają Łąd i udają się do Henrykowa. Złoty okres Łąd przeżywa pod rządami wybitnego opata-mecenasa Antoniego Mikołaja Łukomskiego (1697-1750). Po kasacie opactwa w 1819 dobra cysterskie w 1822 nabywa hr. Wacław Gutakowski, który w 1850 r. osadza tu OO. Kapucynów z Warszawy. W odwecie za udział zakonników w powstaniu styczniowym władze carskie zsyłają

ich na Syberię. Opuszczone budynki w 1888 r. nabywa bp kujawsko-kaliski i w 1890 eryguje w Łądzie parafię diecezjalną. W 1921 r. kościół i klasztor

niach klasztoru mieści się Wyższe Seminarium Duchowne Towarzystwa Salezjańskiego.

Kościół klasztorny NMP i św. Mikołaja

Pierwotny, romański kościół z XII/XIII w., został rozebrany w połowie XVII w. Obecny, barokowy, składa się z dwóch stylistycznie różnych części. Wschodnia partia (prezbiterium i transept), zbudowana wg projektu Józefa Szymona Bellottiego w 2. poł. XVII w., powtarza układ świątyni średniowiecznej wzniesionej na planie krzyża. Sklepienia tej części świątyni ozdobili sztukateriami włoscy artyści z warsztatu Bellottiego, a monogramista WCM, Adam Swach i Łukasz Raedtke freskami. Śląski warsztat Ernesta Brogera wykonał snycerskie nastawy ołtarza głównego i największego w Polsce ołtarza-relikwiarza św. Urszuli, rzeźbione stalle z ok. 1680 r. są dziełem cystersa Adriana. Prezbiterium obejmuje od wschodu para wież, stanowiących quasi fronton kościoła. Zachodnią partię świątyni zbudował w latach 30. XVIII w. Pompeo Ferrari przykrywając ją ogromną 38-metrową czaszą kopuły, którą freskami ozdobił Jerzy Wilhelm Neunhertz. Powstało niezwykle wnętrze, pełne



nego opactwa cysterskiego w Łądzie na terenie gminy Łądek znajduje się barokowy pałac w Ciążeniu z kolekcją książek na temat masonerii oraz objęte ochroną tereny Nadwarciańskiego Parku Krajobrazowego.

Zarys historii

Opactwo cystersów w Łądzie ufundował w 2. połowie XII w. wielkopolski książę Mieszko III Stary, osadza-

zostały przekazane Towarzystwu Salezjańskiemu. Salezianie otwierają Niższe Seminarium Duchowne i sierociniec ze szkołą krawiecką. W latach 1939-41 Niemcy tworzą w Łądzie obóz przejściowy dla księży i zakonników wywożonych do obozów zagłady, a później szkołę Hitlerjugend. Po wojnie wracają salezianie. Od 1952 r. w zabudowa-



światła, które zdobią wspinałte ołtarze i konfesjonały zwieńczone rzeźbami świętych pokutników, zaprojektowane przez Ferrariego.

Klasztor

Zabudowania klasztoru, przylegające od południa do kościoła, powstały po 1350 r. Gotyckie krużganki i paradna sień wschodnia są sklepione krzyżowo-żebrowo i posiadają bogaty program zworników i wsporników. Gotyckie portale prowadzą do kapitułarza, oratorium i refektarza. Niemal kwadratowy kapitułarz z ok. 1360, po 1722 przekształcony w kaplicę o barokowym wystroju, nakrywa bogate gotyckie sklepienie wsparte na kamiennym filarze. Oratorium św. Jakuba Apostoła należy do najcenniejszych zabytków sztuki średniowiecznej w Polsce. Jego ściany i sklepienie pokrywa polichromia namalowana około 1370 r. przez przybyłego z Kolonii cysterskiego malarza. W scenie fundacyjnej ukazał on dobrodzieja klasztoru rycerza Wierzbietę z Panewic, kłęczącego u stóp św. Jakuba. Ogląda-

jąc to unikalne wnętrze warto zwrócić uwagę na herby rycerstwa polskiego, a także modne świeckie stroje mężczyzn i kobiet, w tym Matki Boskiej w scenie Pokłonu Trzech Króli.

W 1. tercji XVIII w. Pompeo Ferrari przeprowadził barokową rozbudowę klasztoru: położył tynki na gotyckie elewacje, zaprojektował portal wschodni, przekształcił kapitułarz i wznosił nowy refektarz. W skrzydle wschodnim i zachodnim na piętrze umieścił cele zakonników, w północnym bibliotekę, a w po-



łudniowym nowy paradny kapitułarz zwany dziś „Salą Opacką”. W podłęczach sklepienia krużganków w 1. ćwierci XVIII w. zawisł cykl olejnych obrazów Adama Swacha, ukazujących dzieje cystersów w Polsce i w Europie. Swach ozdobił też freskami sień wschodnią i Salę Opacką, gdzie na plafonie ukazał Alegorię Zbawienia, Siedem Grzechów Głównych i swój autoportret, a na fryzie podstropowym portrety 35 łądzkich opatów i Mieszka III.

Dawne opactwo w Łądzie jest zaliczane do najcenniej-

szych zabytków architektury sakralnej na ziemiach polskich i w Europie. Ze względu na swe pochodzenie stanowi ważne i znaczące ogniwo Europejskiego i Polskiego Szlaku Cysterskiego, ponadto jest miejscem, gdzie od 8 lat odbywają się Ogólnopolskie Festiwale Kultury Słowiańskiej i Cysterskiej. W łądzkim kościele i klasztorze od 3 lat mają też miejsce koncerty Filharmonii Poznańskiej i innych znaczących dla kultury muzycznej w Polsce i Europie orkiestr i zespołów muzycznych.

17 czerwca 2009 r. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Lech Kaczyński wpisał zespół dawnego opactwa cysterskiego w Łądzie nad Wartą na listę Pomników Historii. Ten akt, stanowiący najwyższą formę ochrony prawnej i konserwatorskiej najcenniejszych zabytków Polski, ukazuje szczególną wartość gotycko-barokowego zespołu klasztorowego w Łądzie jako świadka dziejów narodu, symbolu jego przeszłości i duchowego dziedzictwa.

Zespół klasztorny w Łądzie posiada swoją stronę internetową: www.lad.pl, www.wsds.pl; można również odbyć wirtualny spacer po dawnym opactwie na stronie internetowej: <http://zieba.wroclaw.pl/glad/lad.html>

Janusz Nowiński SDB



BARDO

Bardo

- na szlaku Cysterskim

Cystersi gospodarowali w Bardzie przez ponad 500 lat, pozostawili tu liczne ślady swojej działalności, w tym najbardziej okazałe: bazylikę, klasztor, organy, kaplicę górską... - obiekty dzięki którym Bardo znajduje się dziś na międzynarodowym Szlaku Cysterskim, co pomaga również w pozyskiwaniu znaczących dotacji na rozwój naszego miasta i inwestycje służące turystom.

Remont dachu bazyliki i klasztoru

Górujący nad miastem dach Bardzkiej Bazyliki zyskał w tym roku swoje nowe oblicze: stara przeciekająca blacha, dzięki dotacji Marszałka i Ministra Kultury została wymieniona na tradycyjną czerwoną karpiówkę, takiej samej przemiany



doczekał się dach klasztoru. W obu przypadkach zrealizowano pierwszy etap zadania, na pozostałą część dachu klasztoru i niższy dach bazyliki trzeba będzie zdobyć kolejną dotację...

Nowe parkingi przy obiektach pocysterskich

Równie przełomową inwestycją jest budowa dwóch parkingów dla turystów przemierzających „Południowo-zachodni Szlak Cysterski”. Pierwszy powstał przy ulicy Noworudzkiej, w centrum miasta, zmieniając nie do poznania obraz mało efektownych podwórek w elegancki, brukowany granitową kostką plac. Parking przy krajowej „ósemce” obok klasztoru z pewnością zainteresuje uczestników ruchu tranzytowego i skusi dotychczas nieprzekonanych do odwiedzenia naszego mia-



sta, a dodatkowo poprawi wizerunek Barda od strony ósemki – na bardziej miejski. W ramach tego samego projektu w listopadzie 2011 w Krzeszowie uroczyste zainaugurowano akcję promocyjną Szlaku Cysterskiego. Na terenie Gminy Bardo stanie już wkrótce 10 tablic informacyjnych i kilka in-

kiosków, które wyeksponują nasze zabytkowe obiekty pocysterskie. Elementami **wspólnej kampanii promocyjnej** projektu będą liczne publikacje, foldery, ulotki, film reklamowy oraz spójny system oznakowania szlaku znakami informacji turystycznej, ustawionymi przy najważniejszych arteriach komunikacyjnych.

Przygotowania do inauguracji organów

Najbardziej kosztowną, a zarazem „bezcenną” in-

westycją, związaną z zabawkami pocysterskimi, jest remont Bardzkich Organów. Jego realizacja trwa już od 2009 roku i zakończy się za dwa lata, kiedy to, wraz z uroczystością pobłogosławienia odremontowanego instrumentu, odbędzie się koncert inauguracyjny – planowany na 21 września 2013 roku. Tym samym oferta kulturalno-turystyczna

naszego miasta zyska zupełnie nowy wymiar – Bardo stanie się ośrodkiem muzyki organowej o randze co najmniej europejskiej. XVIII-wieczne Bardzkie Organy są instrumentem najwyższej klasy, a na ich uruchomienie z niecierpliwością czeka świat muzyczny.

Realizacja kolejnych projektów jest możliwa dzięki współpracy Gminy i Parafii.



Bardo wyrosło wokół bazyliki i kultu Matki Bożej Bardzkiej – tylko takie spojrzenie może prowadzić do harmonijnego rozwoju miasta i pełnego wykorzystania jego potencjału.

Uzyskane do tej pory dotacje na remont zabytków pocysterskich w Bardzie:

„Południowo-zachodni Szlak Cysterski”

Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka. Całkowita kwota wydatków to około 1,5 mln, z czego dofinansowanie około 1,2 mln zł. Udział Gminy Bardo wraz z częścią wspólną projektu to około 250 tys. zł.



Rewitalizacja zabytkowych organów w kościele Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny w Bardzie wraz z wykonaniem pochylni dla osób niepełnosprawnych (2010 – 2013)

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską ze środków EFRR w ramach RPO WD na lata 2007-2013 z działania 6.4.

Wartość całkowita: **2,6 mln zł**, dofinansowanie: około **1.8 tys. zł**.



Konserwacja rokokowego prospektu organowego wraz z instrumentem z kościoła parafialnego pw. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny w Bardzie

Dotacje: z budżetu Województwa Dolnośląskiego: **90 tys. zł** i Gminy Bardo **300 tys. zł**.

Wymiana pokrycia dachowego w budynku kościoła Parafii Rzymskokatolickiej Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny w Bardzie

Dotacje: z budżetu Województwa Dolnośląskiego: **100 tys. zł**, z MKiDN: **200 tys. zł**

Wymiana pokrycia dachowego w budynku klasztoru

Dotacje: z MKiDN: **180 tys. zł**.





BIERZWNIK

3 dni na Cysterskim Szlaku w XX sezon badań archeologiczno - architektonicznych.

Tegoroczne obchody „3 dni na cysterskim szlaku”, które dobieły się w dniach 15-17 lipca 2011 r. w Bierzwniku wpisały się w obchody dwudziestolecia badań archeologiczno - architektonicznych w Bierzwniku. W tym roku głównym przedsięwzięciem tych dni były „II Międzynarodowe Targi Wyrobów Klasztornych” zorganizowane przez Gminę Bierzwnik, Parafię Rzymskokatolicką p.w. Matki Boskiej Szkaplerznej w Bierzwniku, Stowarzyszenie Ochrony Dziedzictwa Pocysterskiego w Bierzwniku i Ekspedycję Archeologiczną Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Możliwość zaistnienia tego typu przedsięwzięcia w Bierzwniku - po raz drugi

na obszarze Polski zaistniała dzięki merytorycznemu i organizacyjnemu wsparciu przez Foerderverein Kloster Chorin (Brandenburgia) wieloletniego partnera Stowarzyszenia Ochrony Dziedzictwa Pocysterskiego w Bierzwniku.

Ogólnopolskie Stowarzyszenie Gmin Cysterskich włączyło się również po raz kolejny w organizację Targów bierzwnickich przez przysłanie swoich wyrobów i wystawców oraz obecność przedstawicieli gmin na specjalnie przygotowanym stoisku promującym Stowarzyszenie.

W tym roku pierwszy dzień wypełniony był elementami sportu: „II Bieg o „Puchar Opata”, Turniej Mini Piłki Nożnej o Puchar Wójta Gminy Bierzwnik, Nocny Turniej Tenisa Stołowego oraz Festyn Rekreacyjny dla dzieci i młodzieży.

Dzień pierwszy został zakończony projekcją dwóch filmów „Kino Nocą” w parku w Bierzwniku. Równocześnie pierwszego dnia trwał XII Ogólnopolski Memoriał Szachowy „Na Leśnej Polanie” im. Romana Szymoniaka. Jego uczestnicy na zakończenie turnieju w nie-



dzielę dali pokaz gry symulacyjnej w szachy „Turniej Symultana Szachowa”.

Targi rozpoczęło seminarium „Produkty regionalne i tradycyjne dla rozwoju lokalnej społeczności”. Poszczególne wystąpienia dotyczyły procedur rejestracji produktu regionalnego. Przed oficjalnym otwarciem targów odbyła się Msza Święta Koncelebrowana pod przewodnictwem Jego Ekscelencji Księdza Biskupa Mariana Błażeja Krużyłowicza, a zaraz po niej Inscenizacja pod tytułem:



„Patronka Spraw Trudnych” wykonana przez miejscową młodzież.

W ciągu dwóch dni trwania Targów można było zobaczyć zarówno dewocjonalia jak i wydawnictwa o klasztorach, w tym różańce O. Cystersów z Winnik, wspaniałe ciasta i chlebki św. Jadwigi Sióstr Boromeuszek, słynny „Balsam Kapucyński” i „Benedyktynkę od siedmiu boleści” wyrób Benedyktynów oraz zapoznać się z bogatą ofertą produktów spożywczych



na bazie ziół, miódów i owoców oraz wyroby „Klasztoru Św. Elizawiecy” z Mińska. Regionalni producenci dostarczyli także różne rodzaje miódów, wyrobów z wosku, pieczywa, soków i wyrobów rękodzielniczych. W tym dniu odbył się również turniej kajak poło na jeziorze Kuchta w Bierzwniku.

Dużym zainteresowaniem dzieci (a także i dorosłych) cieszył się rozbity już w piątkowy wieczór obóz „Rycerzy Pogranicza” a pokazy walk turniejowych na doskonale wyszkolonych

koniach budziły aplauz widzów. Nie zabrakło także możliwości własnoręcznego wybicia okolicznościowej monety ze swoistym „logo” Bierzwnika - trzema rybami na awersie czy też zgłębienia tajemnicy formowania naczyń glinianych w trakcie prowadzonych warsztatów garncarskich, nabycia umiejętności plastycznych podczas warsztatów wikliniarskich oraz plastycznych.

Ponieważ w roku 2011 przypadł XX sezon badań archeologicznych - architektonicznych prowadzonych na wzgórzu klasztornym przez Ekspedycję Wykopalisko-

wą UAM w Poznaniu otwarte zostały dwie wystawy: jedna poświęcona prezentacji wyników dotychczasowych badań – ukazująca w plenerze fotogramów odsłonięte ale już niewidoczne obiekty np. piec do wypału detali architektonicznych, fundamenty byłego kościoła itp. Druga wystawa będąca wynikiem współpracy ze Stowarzyszeniem przyjaciół obiektu cysterskiego w Bad Doberan (Meklenburgia)

ukazująca na planszach klasztoru Meklenburgii. Z tej okazji została wydana okazjonalna broszurka ukazująca XX letni dorobek badań archeologicznych.

Następnie odbył się koncert w Kościele Zespołu Muzyki Dawnej „FLAUTO DOLCE” oraz parada motocyklistów w wykonaniu grupy SFORA 05 z możliwością przejażdżki motocyklem. Pod koniec drugiego dnia uczestnicy mogli usłyszeć śpiew pochodzącej z Bierzwnika Justyny Adamskiej - artystki z Fundacji Anny Dymnej oraz piękny dźwięk skrzypiec, na których grał Tomasz Dolski - Finalista Programu MUST BE THE MUSIC.

Dzień trzeci rozpoczęła Msza Św. oraz koncert zespołu muzyki dawnej „PRE-AMBULUM”, którego kierownikiem jest pochodząca z Bierzwnika Marcjanna Wiśniewska.

Dodatkową atrakcją były potrawy wg receptur klasztornych serwowane w scenerii dawnej piwnicy cysterskiego klasztoru, w której ten posiłek spożywano.





BLEDZEW

W dniach 27-28 sierpnia 2011r odbył się w Bledzewie blok imprez kulturalno-sportowych-rozrywkowy. Imprezami tymi były: Dożynki Gminne, Jarmark Cysterski, Bieg Cysterski, i Polsko-niemiecki przegląd zespołów śpiewaczych Cystersiada 2011.

Pierwszego dnia na stadionie w Bledzewie odbyły się imprezy związane z Dożynkami Gminnymi i Jarmarkiem Cysterskim.

Całość imprez rozpoczęła się od rozegrania Turnieju piłki plażowej o Złotego Cystersa. W turnieju uczestniczyły amatorskie zespoły złożone z mieszkańców Gminy Bledzew. Po zakończeniu turnieju odbyły się Dożynki Gminne oraz Jarmark Cysterski. Ozdobą dożynek był korowód dożynkowy oraz wybór wieńca dożynkowego. Na jarmarku prezentowali się lokalni rękodzielnicy oraz odbyły się występy amatorskich zespołów artystycznych. Całość imprezy zakończyła się zabawą taneczną na świeżym powietrzu.

Drugiego dnia odbyły się kolejne dwie imprezy. Pierw-





szą z nich był III Bieg Cysterski ulicami Bledzewa, który zaliczany jest do Grand Prix Województwa Lubuskiego. Po zakończeniu biegu odbył się w kościele w Bledzewie II Polsko-niemiecki przegląd zespołów śpiewaczych, w którym uczestniczył amatorski chór z partnerskiej Gminy Podelzig, z Niemiec oraz zespoły z Gminy Ble-

dzew i gmin ościennych. W trakcie przeglądu zespoły zaprezentowały utwory śpiewno-muzyczne należące do różnych gatunków muzyki.

Wszystkie imprezy cieszyły się dużym zainteresowaniem zarówno mieszkańców Gminy Bledzew jak i całego regionu.

Wszystkie dostarczone zdjęcia są własnością UG Bledzew a ich autorem jest Artur Musiański





CEDYNIA

W dalszych i bliższych okolicach Cedyni cysterki posiadały szereg włości i nadań, które miały przynosić dochód i utrzymanie klasztorowi. Między innymi w 1436 roku otrzymały dział ziemski w pobliskiej wsi Czachów. Być może na ścianach Czachowskiego kościoła zanotowany został przez ludowego artystę ten fakt.

Freski czachowskiego kościoła od czasu wydobywania ich na światło dzienne przez konserwatorów intrygowały i skłaniały do różnych interpretacji. Niektórych oburzały (diabły w kościele!), śmieszyły, prowokowały. Bez wątplenia mamy do czynienia z zagadką, której rozwiązania nigdy nie będziemy pewni. Nie jest nawet do końca jasne kiedy je wykonano i czy na pewno miały jednego autora. Więcej jest w czachowskim kościele pytań niż pewników. Dodatkowo wyjaśnienia komplikują częściowe zniszczenia wynikające z upływu czasu i przebudowy kościoła.

Do dnia dzisiejszego nie ustalono, co tak naprawdę

kryje się za wieloma znakami, symbolami, scenkami i postaciami naniesionymi na ściany bardzo trwałą techniką al fresco, czyli „na mokro”. W obecnie dostępnej literaturze naukowej powszechnie twierdzi się, że czachowskie freski niosą ze sobą treści religijne i kultowe, bo tak malowało

się w średniowieczu. Bez wątplenia odnajdujemy tu sceny dworskie, narracyjne. Pierwsza z nich to prawdopodobnie scena z turnieju rycerskiego – pokonanie saracena, o czym świadczą pika spychająca pokonanego ze stojącego obok muła, przy czym rycerza prawdopodobnie symbolizuje czar-



ny orzeł (widoczny jest tylko jego fragment), którego szpony są widoczne w scenie. O turnieju mogą również świadczyć postaci: rycerza z tarczą i mieczem, rycerze na koniach w okazałych, odświętnych pióropuszcach. Na przeciwległej ścianie widzimy drugą scenkę, która przedstawia uwolnienie od diabła, czyli prawdopodobnie chrzest. Ochrzczonego przedstawiony został w białej, symbolizującej czystość szacie, podobna dużo mniejsza postać widnieje na północnej stronie prezbiterium. Całość, jak wspomniałem, może przedstawiać jakieś szczególne wydarzenie, jakie miało miejsce w Czachowie, a które postanowił upamiętnić artysta.

Może być również opowieścią o wydarzeniach związanych z dedykacją kościoła, której często towarzyszyły chrzty nawróconych, turnieje, zabawa taneczna – odzwierciedlona w ruchach postaci z łuku tęczowego po stronie północnej, a także błogosławieństwo nadane znakiem krzyża przez biskupa utrwalone być może na ścianie południowej prezbiterium. Ta postać w charakterystycznym nakryciu głowy i wykonująca różne gesty pojawia się w kilku miejscach „opowieści”. Z ilości emblematów i znaków heraldycznych wynika, iż w Czachowie przebywało wielu znamienitych



gości. A byli nimi prawdopodobnie joannici – widnieje tu krzyż joannitów. Zapewne również cysterki z pobliskiej Cedyni, bowiem postać w koronie z lilii przywodzi na myśl cysterską pieczęć. Po wielości orłów i lilii wnioskować można pokaźną obecność rycerstwa. Być może upamiętniono uroczystości związane z przekazaniem działu ziemskiego cedyńskim cysterkom i stało się to przy okazji jakichś uroczystości.

Ściany czachowskiego kościoła skrywają wiele tajemnic, których zapewne nigdy nie poznamy, niemniej jednak fascynujący świat średniowiecza, zaklęty w prymitywnych rysunkach, zawsze będzie skłaniał nas do stawiania pytań i szukania odpowiedzi.





JEMIELNICA

GINA JEMIELNICA ZAPRASZA

Z ogromną przyjemnością pragnę zachęcić Państwa do odwiedzenia naszych malowniczych terenów Gminy Jemielnica, położonej we wschodniej części województwa opolskiego, w powiecie strzeleckim. Powierzchnia gminy wynosi 113 km². W jej skład wchodzi siedem sołectw: Barut, Centawa, Gąsiorowice, Jemielnica, Łaziska, Piotrówka i Wierchlesie.

O tym, że tereny gminy są wyjątkowe świadczą przyjazne środowisko,

atrakcyjne położenie geograficzne oraz liczne zabytki architektury, które są naszą dumą. Właśnie tutaj w średniowieczu powstał zakon cystersów, do dziś zachowały się piękne sakralne, obiekty architektoniczne: zespół po-cysterski, w skład którego wchodzi kościół obecnie parafialny pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, klasztor – obecnie plebania, browar i młyn obecnie pełniące rolę mieszkań, spichlerz, mur okalający kościół i klasztor, kościół pw. Wszystkich Świętych, stawy rybne oraz historyczny układ ruralistyczny wsi. Przez Jemielnicę biegnie śląski

szlak cysterski, który w skali międzynarodowej rozciąga się od Portugalii do Polski. We wrześniu 2011r. Gmina Jemielnica przystąpiła do Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Gmin Cysterskich aby wraz z pozostałymi gminami podejmować działania na rzecz promocji oraz ochrony dziedzictwa cysterskiego.

Tych, którzy szukają ciszy i wytchnienia od zgiełku codzienności zapraszam na przejażdżkę drożką po leśnych ścieżkach i malowniczych polnych drogach. Przez wspaniałe lasy, które stanowią ok. 60% po-



wierzchni gminy, wzdłuż potoków prowadzą również dobrze przygotowane trasy rowerowe. Większość obszarów leśnych gminy Jemielnica znajduje się w Obszarze Chronionego Krajobrazu Lasów Stobrawsko-Turawskich. Bogactwem gminy są również zasoby czystej wody powierzchniowej-zespół stawów w Jemielnicy i Gąsiorowicach oraz dostęp do

zasobów wody podziemnej zgromadzonej aż w trzech Głównych Zbiornikach Wód Podziemnych.

Coraz więcej mieszkańców gminy jako sposób na życie upatruje sobie prowadzenie gospodarstw agroturystycznych i pensjonatów. W sumie mamy przeszło 50 miejsc noclegowych, które zapewnią: pensjonat w Jemielnicy oraz pięć gospo-

darstw agroturystycznych: w Gąsiorowicach, Centawie oraz w Wierchlesiu.

Serdecznie zapraszam wszystkich do odpoczynku na Terenie naszej gminy!

Joachim Jelito
Wójt Gminy Jemielnica





KAMIENNA GÓRA

Szlak cysterski, który w Polsce funkcjonuje już ponad 20 lat, to nie tylko sposób na promocję miejscowości cysterskich i pocysterskich. Jak pokazuje przykład Krzeszowa, to także sposób na renowację infrastruktury turystycznej służącej tysiącom pielgrzymów i turystów odwiedzających Sanktuarium, a także przede wszystkim mieszkańcom całej gminy.

Dzięki zaangażowaniu gminy Kamienna Góra

w struktury szlaku cysterskiego w Polsce, praktycznie od początku ich powstania, czyli od 1990 r. (oficjalna data utworzenia Szlaku Cysterskiego jako Drogi Kulturowej Europy), Krzeszów nie został pominięty w największym w Polsce sieciowym, inwestycyjnym projekcie turystycznym pt. „*Południowo - zachodni Szlak Cysterski*”. W ramach projektu wyremontowany został parking w centralnej części Krzeszowa, publiczne sanitariaty, zaś niedługo przy Bazylice Mniejszej

w Krzeszowie powstaną infokioski oraz oznakowanie turystyczne - wszystko na łączną sumę ponad 1 mln złotych. Uroczyste otwarcie *Południowo-zachodniego Szlaku Cysterskiego* miało miejsce właśnie w Krzeszowie (5 listopada 2011), do którego zjechali się właściciele obiektów cysterskich i pocysterskich, gminy uczestniczące w projekcie, media regionalne i krajowe, a przede wszystkim zainteresowani turyści. Nowo powstała infrastruktura przy obiektach sakralnych znacz-





świeżo wyremontowanym parkingu w Krzeszowie. Figura z brązu to hołd dla wielowiekowej tradycji i działalności szarych mnichów na terenie Ziemi Kamiennogórskiej oraz wzorem innych figur tego typu w Polsce, dodatkowo atrakcja Krzeszowa oraz szlaku cysterskiego na Dolnym Śląsku i pograniczu polsko-czeskim. W ramach projektu wykonane zostaną również odlane z brązu miniaturowe krzeszowskiemu cystersowi, które stanowiącymi pamiątkę z regionu.

nie podniosła jakość obsługi turystów, a także atrakcyjność poszczególnych miejscowości.

W celu dodatkowej promocji pocysterskiego dziedzictwa w naszym regionie, gmina rozpoczyna realizację transgranicznego projektu pt. *„Ora et labora, czyli wspólna historia z cystersiem w tle”*. Celem polsko-czeskiego projektu jest popularyzacja dziedzictwa kulturowego cystersów, a służyć mają temu m.in. konferencja naukowa, trójjęzyczne wydawnictwo albumowe,

ulotki, artykuły w prasie oraz wykonanie i montaż odlanej z brązu figury przedstawiającej postać zakonnika cysterskiego, który stanie na





KOPRZYWNICA

O GMINIE

Koprzywnica leży w województwie świętokrzyskim w południowo - zachodniej części powiatu sandomierskiego. Gmina położona jest przy drodze krajowej Kraków - Sandomierz na krawędzi doliny Wisły.

Powierzchnia gminy wynosi około 6 935 ha, a samego miasta 1 788 ha.

Przez miasto przepływa niezwykle urokliwa rzeczka - prawdziwe eldorado dla

wędkarzy łowiących pstrąga - Koprzywianka, na której to nieopodal kościoła św. Floriana usytuowany jest Zbiornik wodny Koprzywianka w skład którego wchodzi zbiornik „Danusia” i „Hania”, w którym łowią można ryby spokojnego żeru, a także drapieżne szczupaki i okonie.

Teren na którym leży Koprzywnica to miejsce, gdzie przed wiekami rozciągała się pierwotna Puszcza Sandomierska. Dziś nie ma już śladu po prastarych borach, można jedynie spotkać pojedyncze pomnikowe okazy

drzew. Nie oznacza to jednak, iż w okolicach Koprzywnicy brakuje lasów. Od południa i zachodu miasto otaczają piękne lasy iglaste (przeważnie sosnowe) i liściaste, które są niezwykle bogate w runo leśne.



Krajobraz w okolicy Koprzywnicy jest bardzo urozmaicony. Tworzą go pagórki opadające ku dolinie Wisły, liczne wąwozy, pasy pól uprawnych, łąk, sadów, niewielkie zagajniki, jak i duże lasy.

O KLASZTORZE

W roku 1183 Mikołaj Bogoria ze Skotnik herbu Habdank sprowadził z Morimundu, okolic północnej Francji, do Koprzywnicy zakonników Cystersów. Dzięki jego staraniom Kazimierz Sprawiedliwy uwolnił zakonników od podatków i innych powinności oraz podarował

im 10 wiosek. Już w 1207 r. kościół i klasztor zostały przez biskupa krakowskiego Pełkę (Fulko) konsekrowane, nadając świątyni wezwanie Najświętszej Marii Panny oraz św. Floriana Męczennika.

Obecnie **kościół parafialny pw. św. Floriana**, dawniej **kościół klasztorny oo. Cystersów**, po kasacji zakonu został zamieniony na kościół parafialny. Jest budową bazylikową, trójnawową, systemu filarowego z transeptem i prostokątnym prezbiterium. Jest jednym z najcenniejszych przykładów architektury romańskiej, która tutaj zaczyna posługiwać się w budowie sklepień ostrołukiem i używa do tego ciosu. Uderza bardzo staranna i solidna technika budowy, przykuwa uwagę harmonijny rozkład przestrzeni, piękny rytm arkad, gurtów i żeber sklepiennych. Filary i półkolumny są zdobione płaskorzeźbionymi ornamentami geometrycznymi i roślinnymi. Zworniki zdobione są tzw. dekoracją plecionkową. Zwłaszcza ciekawy jest zwornik zachodniego przęsła nawy południowej z Barankiem Bożym. Dekoracje malarskie wnętrza

należą do najważniejszych i najcenniejszych elementów bogatego wyposażenia kościoła.

Najstarsze pochodzą z połowy XIV w. i są przedstawione na zachodnim filarze nawy południowej. By zabezpieczyć fresk przed dalszym zatarciem i uszkodzeniem założona



została na niego ozdobna kuta krata. Najciekawsze i najbardziej rozbudowane są sceny południowej ściany prezbiterium. Uwagę też zwraca malowidło na ścianie północnej nawy bocznej, przedstawiające postacie dwóch świętych opatów oraz króla. W nawie głównej nad łukami arkad do naw bocznych w 1963 roku odkryto fragmenty fresków. Są one osnute na tle Męki i Zmartwychwstania Pana Jezusa. Z początku XV stulecia pochodzą kompozycje wschodniej ściany prezbiterium i postacie Apostołów na dwóch filarach nawy głównej.

Ołtarz główny wybudowany przed 1645 r. w stylu barokowym został ufundowany przez Opat

Zbigniewa Ossolińskiego z Tenczyna. Obraz do niego namalował nadworny malarz króla Władysława IV (sygnowany i datowany „Bartłomiej Strobel 1645 r.”), a przedstawia sceny Wniebowzięcia Matki Bożej. Po prawej stronie prezbiterium zwraca uwagę ołtarz Matki Bożej Różańcowej z obrazem Matki Bożej z Dzieciątkiem z pocz. XVII w. Ołtarz został ufundowany przez opata Franciszka Rzerowskiego na początku XVII w., bogato złożony, jest wykonany w stylu barokowym. Zasuwę do

obrazu stanowi drugi obraz również bardzo stary. Malowany na płótnie naklejonym na deskę przedstawia Zwiastowanie NMP.

Obok ołtarza Matki Bożej jest **kaplica św. Walentego**. W kaplicy ołtarz św. Walentego z obrazem świętego namalowanym na desce w 1650 r. i szkatułka z jego relikwiami. Od strony północnej w kaplicy znajduje się ołtarz Pana Jezusa Ukrzyżowanego. W ołtarzu znajduje się piękny barokowy krzyż z wizerunkiem Chrystusa Pana. W północnym ramieniu transeptu ustawiony jest ołtarz św. Anny Samotrzeć z I poł. XVIII w. z obrazem świętej namalowanym w XVII wieku. W nawie głównej zobaczymy ambonę z ok. 1713 r. w stylu regen-

cji, którą wybudował ostatni Opat Cystersów Krzysztof Bogoryja Skotnicki.

Bardzo ciekawym zabytkiem ze względu na kształt jest sarkofag Niedrzwickich z 1581 r. wykonany przez rzeźbiarza Santi Gucci. Całość wnętrza kościoła uzupełnia o motywach roślinnych na żebrach i gurtach sklepień, chrzcielnice, kropielnice, podnóżki w formie lwów z XVII w. i dużych rozmiarów obrazy jak: Pokłon Pasterzy, obraz św. Jakuba Mniejszego, obraz ze scenami z życia św. Walentego - pochodzące z XVII wieku.

Od strony zachodniej do frontonu kościoła dobudowana została fasada w stylu barokowym. Zwraca uwagę jedyny zachowany w całości uskokowy portal romański z gładkim tympanonem. Najbardziej charakterystycznym elementem kościoła koprywnickiego widocznym z daleka jest piękna barokowa wieża przypominająca odwrócony do góry kielich bez podstawy zwany kulawką. We wschodnim skrzydle klasztoru najlepiej zachował się kapitułarz. Jest to obszerna sala z kamienną posadzką w której na dwóch kolumnach wspiera się kamienne sklepienie krzyżowe. Z wieży kościoła rozciąga się przepiękny widok na okolice ziemi koprywnickiej i duży zbiornik wodny o powierzchni 18 ha.



KORONOWO

Wydarzenia cysterskie na Szlaku w Koronowie w 2011 r.

1. **5 marca 2011** kościół kolegiacki **Wniebowzięcia NMP w Koronowie** został uroczysto ogłoszony Bazyliką Mniejszą. Uroczystościom przewodniczył ks. abp Józef Kowalczyk, prymas Polski.

Tytuł bazyliki mniejszej nadał papież Benedykt XVI **9 października 2010** roku za biskupa, Jana Bernarda Szłagi ordynariusza diecezji pelplińskiej i ks. proboszcza Henryka Pilackiego.

2. **18 marca** odbyło się w Ratuszu Miejskim spotkanie promujące nową Monografię „Dzieje Koronowa” z udziałem redaktora naukowego publikacji doktora Dariusza Karczewskiego. W trakcie spotkania oczywiście nie mogło obyć się bez rozmów na temat założycieli Koronowa, czyli koronowskich Cystersów.

3. **15 kwietnia**, w związku z zaplanowanym zgromadzeniem gmina Koronowo gościła członków Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Gmin Cysterskich. Funkcję Przewodniczącego Zgromadzenia powierzono Burmistrzowi Koronowa – Sta-

niławowi Gliszczyńskiemu. Porządek obrad obejmował m.in. rozpatrzenie i przyjęcie rocznych sprawozdań Zarządu i Komisji Rewizyjnej, udzielenie absolutorium Zarządowi, wybór władz stowarzyszenia. **Przewodniczącą Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Gmin Cysterskich** została Pani **Rita Serafin** – Burmistrz Kuźni Raciborskiej, zastępując tym samym pełniącego do tej chwili tę funkcję Pana Jerzego Bakiewicza. Następnego dnia przedstawiciele gmin powiązanych tradycją cysterską wzięli udział w zorganizowanej wycieczce objazdowej, zwiedzając jednocześnie obiekty pocysterskie na terenie gminy Koronowo.

4. **18 kwietnia** Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków, w ramach którego z przewodnikiem turystycznym zwiedzano między innymi obiekty pocysterskie. Dzień ten obchodzony na całym świecie ma za zadanie przybliżyć mieszkańcom problematykę dziedzictwa kulturowego i zaprezentować zabytki o szczególnym znaczeniu. Uczestnicy zapoznali się z historią naszego miasta, mogli obejrzeć

wystawę poświęconą bitwie pod Koronowem, która przygotowana była w Punkcie Informacji Turystycznej. Na trasie zwiedzania znalazł się kościół p.w. św. Andrzeja, synagoga a także tzw. Diabelski Młyn, który wzbudził duże zainteresowanie. Na zakończenie uczestnicy wybrali się do naszej perły – bazyliki, aby posłuchać o historii jej powstania, detalach architektonicznych i innych.

5. Koronowo włączyło się w tegoroczną **Noc Muzeów**, organizując w weekend (14-15 maja) zwiedzanie z przewodnikiem turystycznym, które biorąc pod uwagę ilość zainteresowanych osób można zaliczyć do bardzo udanych. Zbiórka miała miejsce przy Punkcie Informacji Turystycznej na koronowskim rynku, skąd grupa wyruszyła do kościoła św. Andrzeja, a potem do bazyliki p.w. Wniebowzięcia NMP. Diabelski Młyn – to kolejny punkt na trasie zwiedzania. Dawna bożnica żydowska, czyli synagoga, którą większość zwiedzających pamięta z czasów kina, także przyciągnęła uwagę. Na zakończenie wszyscy przeszli do Punktu Informa-

cji Turystycznej, gdzie mogli obejrzeć ekspozycje w Izbie Muzealnej oraz zdjęcia artefaktów z wykopalisk, które udało się znaleźć podczas prac rewitalizacyjnych na koronowskim rynku. Ostatni goście opuścili PIT około godziny **1 w nocy**. Obecni zadawali dużo szczegółowych pytań. W przyszłym roku obiecujemy powtórkę.

6. Pierwszy Rajd Fotograficzny Regional Geographic. Uczestnicy zmagali się z różnymi zadaniami fotograficznymi, docierali do miejsc wskazanych na mapie i zdobywali punkty za wykonane zdjęcia oraz zrealizowane tematy, w ramach których wykorzystywane były również elementy cysterskie związane z Koronowem. Uczestnicy fotografowali m.in. cystersa w Diabelskim Młynie- 11-12 Czerwca.

7. W miesiącach lipiec – sierpień – 4 koncerty w kościele poklasztornym cysterskim w ramach XIII Mariackich Wieczorów Kameralnych.

8. IX Jarmark Cysterski wraz z inscenizacją Bitwy pod Koronowem w dniach 14-15 sierpnia. Tysiące osób uczestniczyło w imprezach. Na mieszkańców i turystów, którzy w tym roku tłumnie przybyli do średniowiecznego grodu czekało mnóstwo atrakcji: pokazy dawnych tańców, turnieje

rycerskie, kusznicze, historyczne zabawy dla publiczności, konkursy sprawności rycerskiej. Nie zabrakło stoisk, które oferowały smaczkowite jedło i napitek, a także innych ciekawych ofert. Jarmark toczył się już od wczesnych godzin, oficjalne otwarcie nastąpiło o godzinie 18.00 **salwą z artylerii średniowiecznej. Obiegnięcie grodu Koronowa**



przez Krzyżaków to ważny punkt programu, który miał miejsce o godzinie 21.00. W tym dniu obecna była również Telewizja Bydgoszcz, która w Koronowie przygotowywała program z cyklu „Studio lato”

9. W dniach 25-27 lutego gmina Koronowo brała udział w XVII Międzynarodowych Targach w Łodzi, gdzie między innymi Koronowo prezentowało swoją spuściznę cysterską.

10. W październiku Miejsko-Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji będzie organizatorem wycieczek Nordic Walking szlakami Cystersów.

Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego

w Toruniu przyjął 21 marca br. uchwałę w sprawie przyznania pomocy finansowej na prace konserwatorskie, restauratorskie oraz roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego. Wśród przewidzianych do wsparcia przedsięwzięć znalazło się pięć z terenu gminy Koronowo, są to: prace remontowo-konserwatorskie kościoła parafialnego p.w. św. Wawrzyńca w Mąkowsku, prace konserwatorskie przy ołtarzu p.w. Sakramentu Eucharystii w kościele p.w. Wniebowzięcia NMP w Koronowie (Bazylika Mniejsza

w Koronowie), remont dachu kościoła p.w. św. Apostołów Piotra i Pawła w Wierzchnie Królewskim - kontynuacja wraz z wykonaniem instalacji przeciwwilgociowej, wykonanie instalacji przeciwwilgociowej z odprowadzeniem wód deszczowych z dachu i drenażem opaskowym wokół kościoła p.w. Świętej Trójcy w Byszewie, remont dachu kościoła p.w. św. Anny w Łąsku Wielkim - kontynuacja oraz remont dzwonnicy.

Na realizację w/w projektów w 2011 r. parafie z terenu gminy Koronowo otrzymają łącznie blisko 350 tys. zł.

oprac. Grzegorz Myk



KRZĘCIN

BITWA POD GRANOWEM

Rozegrała się 24 lipca (nowego stylu 3 sierpnia) 1627 roku i była największym starciem duńskiego okresu wojny trzydziestoletniej na obszarze Nowej Marchii i Księstwa Pomor-

skiego. Pod Granowem liczniejsza armia cesarska (7 tys.), w której szeregach walczyli Walończycy, Niemcy, Chorwaci i Polacy, pokonała wojska duńskie (4 tys.) i ich sprzymierzeńców, Niemców, Szkotów, Ślązaków, i przede wszystkim

króla Chrystiana IV, przestała istnieć. Przyspieszyło to klęskę Danii w wojnie. Wallenstein mógł przetrzucić wszystkie siły na północny zachód i jeszcze w końcu 1627 roku wyparł Duńczyków z północnych Niemiec po Stralsund. Jesienią zmuszono księcia zachodniopomorskiego Bogusława XIV do zakwaterowania wojsk cesarskich, co zakończyło też okres neutralności Pomorza w wojnie. Po dalszych walkach i długich negocjacjach, 22 maja 1629 roku Chrystian IV zawarł pokój w Lubecie obiecując nie ingerować więcej w sprawy Rzeszy.

C z e c h ó w .
Tutaj zostały częściowo rozbite i rozproszone siły armii von Mitzlafa. W ten sposób jedna z dwóch armii duńskich, jakie wtedy walczyły z woli



1 lipca 2007 r. zorganizowano wielkie obchody 380 rocznicy bitwy pod Granowem. Przygotowano inscenizację bitwy, okolicznościową wystawę w muzeum, promocję książki oraz tablicę pamiątkową pod kościołem w Granowie.



W Krzęcinie pokaz XVII-wiecznej musztry dało Kieleckie Bractwo Artyleryjskie

Czesi walczyli od 1618 roku o odzyskanie niepodległości i swobody religijnej. Po krwawym stłumieniu I powstania, chwycili za broń po raz drugi w 1626 r. Ale i wtedy zostali pokonani, a część z nich wybrała emigrację i wspólną walkę u boku Duńczyków. W 1627 roku koło Granowa spotkało się po raz kolejny w walce przeciwko sobie, wielu oficerów, którzy przed siedmioma laty walczyli w bitwie na Białej Górze przeciwko cesarzowi. Pod tym względem bitwę granowską można by



nazwać „nowomarchijską Białą Górą”.



Od czasu, kiedy koło kościoła w Granowie stanął pamiątkowy pomnik, mieszkańcy wsi co roku w rocznicę bitwy składają kwiaty i znicze pod pamiątkową tablicą.



KUŹNIA RACIBORSKA

„Budowa parkingów wraz z małą architekturą oraz zapleczem sanitarnym i punktem informacji turystycznej na terenie Cysterskich Kompozycji Krajobrazowych Rud Wielkich w Rudach” w ramach projektu Południowo-Zachodni Szlak Cysterski

Podstawowym celem projektu jest podniesienie atrakcyjności turystycznej kraju i województw w nim uczestniczących, a także promocja w kraju i zagranicą pocysterskiego dziedzictwa kulturowego związanego z Polską. Całkowity koszt projektu to 36 803 890,48 PLN. Całkowita wartość wkładu własnego Partnerów - 9 878 557,9 PLN. Koszty kwalifikowalne dla Projektu wynoszą 31 536 250 PLN. Dofinansowanie na poziomie 85% - 26 805 512,50 PLN. Koszty kwalifikowalne wkładu własnego Partnerów - 15% - 4 730 437,5 PLN.

Projekt jest realizowany w ramach Działania 6.4 „Inwestycje w produkty turystyczne o znaczeniu ponadregionalnym” Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007-2013.

Zadanie realizowane w Gminie Kuźnia Raciborska

obejmuje teren ok. 1.5 ha, a roboty prowadzone były na terenie wpisanym do rejestru zabytków (Zespół Klasztorno – Pałacowo - Parkowy w Rudach), leżącym w granicach ochrony Parku Krajobrazowego Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich, a częściowo na terenie użytku ekologicznego Starorzecze przy Klasztorze w Rudach Wielkich.

Prace obejmowały:

1. Wykonanie parkingu wraz z jezdniami manewrowymi na obszarze o wymiarach około 100 x 130 m, na dwóch poziomach rozdzielonych murem oporowym. Łącznie 148 miejsc postojowych. Nawierzchnie jezdni, chodników i miejsc postojowych z kostki kamiennej granitowej oraz ekokratki. Wykop – ok. 2400 m³, nasyp: ok. 2777 m².

2. Wzmocnienie skarpy dolnego parkingu mającej styczność z linią brzegową przylegającego zbiornika

wodnego przyporą z narzutu kamiennego (powierzchnia skarp - 454 m²).

3. Liniowy remont ul. Cysterskiej na odcinku stycznym do projektowanych rozwiązania (196 m).

4. Wykonanie muru oporowego pomiędzy tarasami parkingów wraz z balustradą – ok. 177 m³ betonowania.

5. Wykonanie niskich murków oporowych wraz z barierkami na parkingu dolnym – ok. 67 mb, a także osłon wokół pni drzew – 5 szt.

6. Budowa parterowego pawilonu zaplecza parkingu (konstrukcja budynku szkieletowa z drewna klejonego) z przeznaczeniem na punkt informacji turystycznej oraz zaplecze sanitarne parkingu – pow. zabudowy 140 m², kubatura brutto 421 m³ wraz



instalacjami wewnętrznymi, wykończeniem i wyposażeniem.

7. Budowa zasilania kablowego, oświetlenia zewnętrznego parkingu, terenu rekreacyjnego, budynku pawilonu oraz przebudowa oświetlenia ulicy Cysterskiej.

8. Wykonanie sieci wod.-kan.: instalacji sanitarnych z przyłączami wodno-kanalizacyjnymi dla budynku zaplecza parkingu, sieci kanalizacji deszczowej dla parkingu i części ulicy Cysterskiej (w tym 3 separatora), wykonanie odwodnień liniowych, budowę kolektora sanitarnego przebiegają-



cego przez teren parkingu, przełożenie istniejącego hydrantu zewnętrznego.

9. Wykonanie nowej kanalizacji teletechnicznej oraz przebudowy istniejącej, wykonanie systemu CCTV, systemu okablowania strukturalnego oraz sygnalizacji włamań i kontroli dostępu. W zakresie zadania leży instalacja infokiosku zewnętrznego wraz z prezentacją dotyczącą informacji

turystycznej.

10. Wykonanie robót melioracyjnych: odmulenie i wyprofilowanie dna zastoiska (500 m³), ubezpieczenie linii brzegowej (145 m), wykonanie

kanalu otwartego (13 m), bystrotoku żelbetowego wraz z przyczółkiem wyłotowym, wykonanie rurociągu zasilającego ze Stawu Zamkowego (18m) wraz ze studniami i upustem.

11. Wykonanie kładki dla pieszych w konstrukcji z drewna klejonego. Ustrój nośny w postaci konstrukcji trójprzęsłowej. Rozpiętość przęsła: 6,0 + 10,50 + 6,0 m Szerokość użytkowa kładki - 1,80 m.

12. Wykonanie zespołu wiat biwakowych w konstrukcji z drewna klejonego, krytych łupkiem naturalnym – łączna powierzchnia zabudowy 8 wiat – ok. 125 m².

13. Wykonanie ścieżek i nawierzchni pod wiaty na terenie rekreacyjnym.

14. Wykonanie prac w zakresie zieleni: wycinek – 274 szt., cięć sanitarnych - 41 szt., nasadzeń drzew i krzewów – 1.064 szt., obsadzenia bylinami – ok. 18 m².

15. Realizacja placu za-



baw – 6 urządzeń dla dzieci młodszych oraz dwóch zestawów linowych dla dzieci starszych wraz z wykonaniem nawierzchni.

16. Wyposażenie terenu w elementy małej architektury: maszty flagowe, ławki, kosze na śmieci, stojaki rowerowe gabloty oraz tablice systemu komunikacji wizualnej.

17. Ogrodzenie miejsca składowania odpadów – 26 mb.

18. Wykonanie i montaż drewnianego koła wodnego podsiębiernego o średnicy 3 m.

19. Konserwacja kamienniej zabytkowej figury św. Jana Nepomucena wraz z jej przesunięciem i wykonaniem otoczenia obiektu.

20. Wykonanie badań archeologicznych – dwa wykopy badawcze o wymiarach 15 x 2 m, zgodnie z wytycznymi WKZ w Katowicach.

Całkowity koszt inwestycji w gminie Kuźnia Raciborska wyniósł 6 335 323 zł.



MARIANOWO

Już po raz XII w Marianowie odbyło się Międzynarodowe Spotkanie Artystów. Gościliśmy artystów z różnych dziedzin sztuki z całego świata.

Uczestnicy spotkania są zachwyceni naturalnym plenerem, okolicą Marianowa. Dla Artystów z Japonii, Brazylii i Niemiec tutejsza parafia i okolice stały się drugim domem do tworzenia oraz inspirowania. Kuratorem artystycznym pleneru jest prof. Andrzej Tomczak,

a organizatorem ks. Jan Działach.

W dniu 20 sierpnia na zakończenie Spotkania Artystów odbyła się impreza „Zaczaruj Marianowo”. Na terenie parafialnym można było podziwiać dzieła, które powstały podczas trwania Spotkania Artystów.

Na Zamku Książąt Pomorskich w dniach od 22 września do 23 października można było podziwiać dorobek Międzynarodowych Spotkań Artystów - ponad



dwieście prac artystów z całego świata, wśród których znalazły się obrazy, rysunki, grafiki, rzeźby oraz instalacje.

Składamy serdeczne gratulacje i podziękowania organizatorom za wieloletnią działalność dla kultury i promocji naszej Gminy.





MORYŃ

Ważniejsze wydarzenia w Gminie Moryń w 2011 roku

1. Podsumowanie sezonu kąpieliskowego Województwa Zachodniopomorskiego 2011 w Moryniu

Podczas spotkania odbyło się uroczyste przekazanie łodzi patrolowo-ratowniczej WOPR zakupionej ze środków MSWiA dla struktur powiatowych WOPR oraz sprzętu ratowniczego przez Starostę Gryfińskiego.



2. „Requiem” Gabriela Fauré

W kościele p.w. Ducha Świętego w Moryniu odbył się specjalny koncert z okazji rocznicy katastrofy lotniczej pod Smoleńskiem oraz 6 rocznicy śmierci Papieża Jana Pawła II, współfinansowany przez Gminę Moryń. W pierwszej części wykonane zostały utwory F. Chopina, G. T. Albiniego, W.A. Mozarta oraz H. Czyża, natomiast

w drugiej „Requiem” Gabriela Fauré. Wystąpił również moryński chór Sanctus, chór i orkiestra z Akademii Sztuki w Szczecinie oraz soliści szczecińskiej Opery na Zamku: Joanna Tylkowska i Janusz Lewandowski.



Gościnnie zaśpiewała – studentka II roku Wydziału Wokalnego Akademii Muzycznej w Poznaniu – Aleksandra Bałachowska.

Dyrygentem i organizatorem koncertu był morynianin - Pan Marek Siwka.

3. Powrót do przeszłości

Nasze miasteczko odwiedziła Pani Barbary Essen-Behrendt z Holandii, prawnuczki moryńskiego rybaka, Heinricha Wetzel, żyjącego w Moryniu w latach 1855 -1934. Pani Barbara Behrendt z mężem pierwszy raz przyjechała do Polski, chcąc poznać osobiście Moryń i Jezioro Morzycko.

4. Konferencja – „Geo-

park – szansa dla regionu”

Konferencja, która odbyła się w Regionalnym Biurze Geoparku w Moryniu, poświęcona była rozwojowi idei Geoparku na obszarze powiatu gryfińskiego oraz wykreowaniu z niego produktu turystycznego. W spotkaniu uczestniczyli m. in.: główni działacze z zakresu geologii w naszym kraju i województwie: Pan Henryk Jacek Jezierski - Podsekretarz Stanu Ministerstwa Środowiska, Główny Geolog Kraju, Pan Witold Pulkowski – Geolog Wojewódzki Województwa Zachodniopomorskiego, Pani Justyna Relisko-Rybak i Pan Ryszard Dobracki z Państwowego Instytutu Geologicznego w Szczecinie.

5. Miejsca Odkrywania Talentów

Uczniowski Klub Sportowy Karate Kyokushin Moryń oraz Miejski Ośrodek Kultury w Moryniu uzyskały w roku szkolnym 2010/2011 tytuł Miejsca Odkrywania Talentów nadany przez Ministra Edukacji Narodowej. Tytuł ten świadczy o tym, że placówki te przyczyniają się do odkrywania, promocji

i wspierania uzdolnionych dzieci i młodzieży. UKS Karate Kyokushin oraz MOK zostały umieszczone na polskiej mapie Miejsc Odkrywania Talentów, znajdującą się na stronie internetowej www.roktalentow.men.gov.pl dzięki czemu przyczynią się do promocji naszej gminy.

6. Sportowa Gmina

Decyzją Kapituły Wyróżnienia „Sportowa Gmina” oraz Zarządu Polskiego Klubu Infrastruktury Sportowej w dniu 14 czerwca 2011 roku Gmina Moryń została uhonorowana Wyróżnieniem „Sportowa Gmina 2011”. Wyróżnienia „Sportowa Gmina” przyznawane są



samorządom, które umiejętnie łączą budowę nowoczesnych obiektów sportowych z programem rozwoju sportu i rekreacji w regionie. Członkowie kapituły brali pod uwagę nie tylko nakłady gmin na infrastrukturę sportową, ale również zaangażowanie przedstawicieli samorządowych w promocję sportu i rekreacji. Istotnym elementem była także działalność na rzecz rozwoju sportu i rekreacji wśród młodzieży – ilość Uczniow-

skich Klubów Sportowych działających na terenie gminy, zatrudnionych trenerów, a także nakłady gminy na sport powszechny.

7. Ranking Samorządów Rzeczpospolitej 2011 – gmina Moryń kolejny raz w „złotej setce” Rzeczpospolitej

W dniu 18 lipca 2011 roku, Burmistrz Morynia - Jan Maranda odebrał w Warszawie, z rąk przewodniczącego Parlamentu Europejskiego – Jerzego Buzka, wyróżnienie, które otrzymaliśmy w Rankingu Samorządów Rzeczpospolitej 2011. W rankingu Rzeczpospolitej wybierane są miasta i gminy, które w najlepszy sposób zarządzają swoimi finansami i jednocześnie najwięcej inwestowały. Gmina Moryń zajęła 61 miejsce na 2,5 tys. gmin w Polsce.

8. Bezpieczne Kąpieliska 2011

Specjaliści WOPR odwiedzali kąpieliska i miejsca wykorzystywane do kąpeli, które zgłosiły się do programu „Bezpieczne Kąpieliska 2011”. Poddawali oni szczegółowej analizie organizację kąpieliska, która



obejmowała m.in. dostęp turystów i służb ratunkowych na kąpielisko czy zaplecze socjalne. Na podstawie wyników ich prac kąpieliska otrzymywały punkty za każdą z ocenianych płaszczyzn, które składały się na wynik w rankingu wojewódzkim. Kąpielisko w Moryniu otrzymało wyróżnienie i statuetkę za podniesienie poziomu bezpieczeństwa w sezonie 2011.

9. Sportowy Turniej Miast i Gmin 2011

Pod egidą Towarzystwa Krzewienia Kultury Fizycznej w dniach 2-4 grudnia w Międzyzdrojach, z udziałem przedstawicieli Ministerstwa Sportu i Turystyki, odbyło się spotkanie podsumowujące XVII edycję Sportowego Turnieju Miast i Gmin



organizowanego od wielu lat w ramach Europejskiego Sportu dla Wszystkich. Gmina Moryń, jako jedna z 10 gmin w województwie zachodniopomorskim otrzymała Wyróżnienie za udział w XVII Europejskim Tygodniu Sportu dla Wszystkich Sportowy Turniej Miast i Gmin 2011.



PEŁCZYCE

W dniach 12-15.08.2011r. odbyło się już szóste „Święto Tataraku”. W tym roku dzięki dotacji z Narodowego Centrum Kultury w Warszawie nasze święto mogło trwać nieco dłużej. Dla naszych mieszkańców przygotowaliśmy wiele atrakcji kulturalnych, w tym wielki projekt pod nazwą „Gdzie jest Pinokio”. I tak już w piątek na ulicach naszego miasta można było podziwiać barwny i zarazem głośny happening promujący projekt „Pinokio” oraz zachęcający do udziału

w przygotowanych wydarzeniach. Wieczorem pod wielkim namiotem cyrkowym rozstawionym na płycie Stadionu Miejskiego w Pełczycach odbył się spektakl widowiskowo-teatralny „Gdzie jest Pinokio” w wykonaniu Instytutu Teatralnego im. Zbigniewa Raszewskiego w Warszawie w reżyserii Roberta Jarosza. Oprócz doskonałej gry aktorskiej, zgromadzona publiczność mogła także podziwiać piękną scenografię, akrobacje cyrkowe oraz wsłuchiwać

się w wykonywaną na żywo muzykę.

Podczas drugiego dnia imprezy przez cały dzień można było uczestniczyć w warsztatach prowadzonych przez przyjezdnych animatorów i aktorów. Wśród przeprowadzonych zajęć można wyróżnić: warsztaty majsterkowania i zajęcia plastyczne pn. „Odwiedź stolarza Dżepetto, warsztaty dźwiękowe dla małych i dużych pn. „Wejź do brzucha wieloryba”, warsztaty muzyczne dla dzieci



i dorosłych pn. „Każdy rodzic śpiewać może”, warsztaty taneczne, nauka sztuczek cyrkowych pn. „Żongluj i rób, co chcesz” a także wspólne czytanie bajek. O godz. 17.00 zgromadzona pod Ośrodkiem Kultury grupa mieszkańców odziana w koszulki z logo „Święto Tataraku” i pochodniami w ręku ruszyła korowodem nad Jezioro Panieńskie. Całość korowodu prowadzona była przez barwnych szcudlarzy oraz kapelę ludową z Przelewic, która przygrywała podczas przemarszu. Na miejscu, tradycyjnie, po raz czwarty odbyła się koronacja nowo wybranej Królowej Jezior Pełczyckich. Koronacji na oczach mieszkańców dokonał Burmistrz Pełczyc Pan Mirosław Kluk - zaszczytną

funkcję zaczęła pełnić Pani Sandra Cybulska. Zespół wokalny Bell-canto działający przy M-GOK w Pełczycach pod instruktazem Pana Józefa Nowickiego swym śpiewem uświetnił uroczystość. Warto także wspomnieć, iż podczas koronacji obecna była Królowa Puszczy Barłińskiej, za co bardzo dziękujemy. Po koronacji na scenie pojawił się Teatr Łapaczy Snów z Gryfina w programie rozrywkowym, „Co w Tataraku piszczy”, zespół muzyczny „Projekt” z Barlinka, a także młodzieżowy zespół „Unsigned” działający przy Choszczeńskim Domu Kultury. Niewątpliwą atrakcją wieczoru był występ kabaretu „Wesoła Trzynastka”, który przeniósł wszystkich obecnych w czasy Mieszka

I-go. Nie zabrakło humoru i uśmiechów na twarzach. Po części artystycznej odbyła się zabawa taneczna po rozgwieżdżonym niebem. W niedzielę wczesnym rankiem odbyły się Zawody Wędkarskie „O Złoty Tatarak” zorganizowane przez Koło PZW Pełczyce. W ostatnim dniu imprezy odbył się XII Powiatowy Maraton Pływacki na J. Duży Pełcz zorganizowany przez Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Pełczyckiej.

Na zakończenie możemy śmiało stwierdzić, iż wszystko odbyło się w miłej i artystycznej atmosferze, dzięki czemu wszyscy razem mogliśmy uczestniczyć w kultywowaniu tradycji naszego miasta oraz jednocześnie przy tym świetnie się bawić.





RECZ

Karta z historii klasztoru Cysterek w Reczu

W historii średniowiecznego Recza ważne miejsce zajmował klasztor cysterek. Przez trzy i pół wieku w jego murach modliły się i żyły mniszki. Dzisiaj po klasztorze pozostało jedynie Wzgórze Klasztorne (Klosterberg) oraz dokumenty. Odsłońmy trochę historii z kart Recza.

Recz - grodzisko średniowieczne nad Iną. W 1237r. Władysław Odonic uposażył Zakon Joannitów między innymi okolicami Recza. Gród wzmiankowany w 1269r., opanowany w 1284r. przez Brandenburgię. Dokument lokacyjny Recz otrzymał w 1285r. Opactwo cysterek w Reczu funkcjonujące od 1285r. trwało do czasu kasaty w 1552r. Odnosiście lokacji klasztoru znane są dwie hipotezy. Według pierwszej został on ufundowany przed 1272 rokiem przez księcia szczecińskiego Barnima I. Konwent miał pochodzić ze Szczecina. Jednak nie ma żadnych dokumentów potwierdzających tę hipotezę. Według drugiej najbardziej prawdopodobnej tezy, wysuniętej w ostatnich latach, klasztor cysterek w Re-

czu ufundowali w roku 1296 margrabiowie brandenburscy, jako rekompensatę dla cysterskiego zakonu za zajęcie jego dóbr w okolicach Ińska. Konwent wywodził się z klasztoru w Marianowie koło Stargardu. W październiku 1296 roku w Przecławiu margrabiowie Otto IV, Konrad, Henryk I, Jan IV i Otto VI nadali prepozytowi, Kseni i konwentowi teren grodziska wraz z okolicami i polami jako uposażenie nowego klasztoru. W skład nadania wchodził obszar byłego zamku joanickiego i lenna grodowe, odcinek rzeki Iny wraz z młynami. Łącznie klasztor otrzymał 52 łany ziemi uprawnej, patronat nad kościołem w Zielenieniu i Reczu, czynsze miejskie w Reczu, patronaty nad kościołami w Sulimierzu i Mostkowie, czynsze pobierane w Choszczynie oraz jeziora w Żeliszewie, Zieleniewie i Rąbkach. Nadane przy fundacji dobra nie były jedynymi posiadłościami konwentu – klasztorne dobra powiększały się systematycznie przez cały XIV wiek. Różni byli też darczyńcy. Obok margrabiów brandenburskich, byli nimi książęta szczeciń-

scy, a także książę słupski Eryk II. Recki konwent liczył z pewnością dwanaście zakonnic. Na jego czele stała Kseni. Majątkiem klasztornym zarządzał prepozyt. Klasztorem opiekuńczym było opactwo w Bierzwniku. Zakonnice wywodziły się z okolicznej szlachty i mieszczaństwa, jednak ważniejsze funkcje, Kseni i przeoryszy, zarezerwowane były dla przedstawicielek najznamienitszych rodów. Członkinie konwentu, podobnie jak w innych klasztorach żeńskich zajmowały się wyrobem szat liturgicznych, przepisywaniem i iluminowaniem rękopisów, kształceniem i wychowaniem pańien ze szlacheckich rodzin. Pracą na roli, w młynach czy hodowli, zajmowały się siostry konwerski lub konwersi przysłani przez klasztor bierzwnicki. Z pewnością zakonnice korzystały z siły najemnej lub puszczały swe majątki w dzierżawę. Duże dochody czerpały zakonnice z czynszów i dzierżaw oraz danin lennych, a także patronatów kościelnych. Każdy z nich łączył się bowiem z zagospodarowaniem 4 łanów ziemi będącej uposażeniem parafii oraz

z częścią dochodów parafialnych. W 1344 roku cysterki reckie uzyskały jeszcze jedno, stosunkowo duże źródło dochodu. Dwunastu biskupów zgromadzonych w Awinionie wystawiło klasztorowi dokument odpustowy, na mocy którego od 1345 roku klasztor raz w roku, w Dzień św. Marcina, udzielał odpustów. Dzień ten z jednej strony stał się klasztornym świętem, z drugiej przy jego okazji odbywał się wielki jarmark, z którego dochody zasilały klasztor. Darowizny dla klasztoru płynęły również od członków rodów szlacheckich: Wedłów, Güntersbergów, Liebenowów i innych. Ze swych dóbr zobowiązane były do daniny na rzecz biskupa kamieńskiego. Raz w roku, w Dzień św. Marcina, musiały dostarczyć biskupowi jedną sarnę, ponadto płaciły dziesięcinę z dochodów. Z tego świadczenia klasztor był zwalniany w wyjątkowych przypadkach. Tak było po pożarze w 1303 roku. Kolejnym kataklizmem, jaki nawiedził recki konwent, był pożar, który wybuchł w mieście w roku 1340. Zakonnice prowadziły spory nie tylko z okolicznymi rodami, których dobra i przywileje chciały przejąć, ale przykładowo w XIV wieku dwukrotnie doszło do konfliktów z radą miejską Recza. Trwający blisko 50 lat spór ujawnił się w roku 1345, z rodziną

von Zehdenów, zakończony sprzedażą cysterkom swego majątku w Żeliszewie, wraz ze wszystkimi prawami i pożytkami. Największą tragedię przeżyły zakonnice w 1433 roku, kiedy to husyci napadli na Nową Marchię, rabując i niszcząc przy okazji kościoły i zabudowania klasztorne. Wtedy to zakonnice po raz pierwszy opuściły mury. Po raz kolejny zakonnice opuściły opactwo w roku 1537, kiedy na Pomorzu silną pozycję zdobyli zwolennicy Lutra. Radykalni, proreformacyjnie nastawieni reccy mieszczaństwo napadli na siedzibę mniszek, chcąc je przepędzić i zagarnąć zgromadzone dobra. Zakonnice uciekły wówczas na teren polski i część z nich tam pozostała. Gdy opadły pierwsze emocje, część z nich powróciła do Recza i pozostały tam do momentu sekularyzacji. W połowie XVI wieku, przed przejęciem dóbr przez państwo, klasztor recki dysponował 350 łanami ziemi uprawnej, lasów i łąk, kilkoma jeziorami i młynami, posiadał też dwory porycerskie w Dębsku koło Kalisza Pomorskiego, Rzecku i Sicku. W lipcu 1552 roku, margrabia kostrzyński Jan dokonał sekularyzacji klasztoru. Zakonnicom zapewniono dożywotnie utrzymanie i prawo korzystania z dotychczasowych zabudowań klasztornych. Majątek w grudniu

tegoż roku przekształcono w domenę państwową, której zarząd ulokowano w jednym z obiektów klasztornych. Po śmierci ostatniej z zakonnice całość zabudowań przejął zarząd domeny. Z biegiem czasu niezabezpieczone i niekonserwowane obiekty należące kiedyś do cysterek popadły w coraz większą ruinę. W roku 1827 Oberamtmann Paeske nakazał rozebrać kościół klasztorny, a w latach 1834-1835 pozostałe pocysterskie budowle. Materiał z rozebranego klasztoru posłużył do budowy nowych zabudowań domeny w pobliskiej Wielgoszczy. Natomiast przypuszczalnie część sakralnego wyposażenia klasztoru znalazła się w okolicznych kościołach. Dawne wzgórze klasztorne przekazane zostało pod uprawy tak, iż dziś trudno jest dokładnie wskazać miejsce w którym stał klasztor cysterek.

(Źródło: G.J. Brzustowicz, „Mniszki, kupcy i rycerze. Średniowieczny Recz”, Choszczno 2002; „Recz nad Iną od lokacji do rozkwitu w XVII wieku”, Recz-Choszczno 2008)



SIEROSZEWICE

Gmina Sieroszewice istnieje od 1973 roku. Obecnie wchodzi w skład powiatu ostrowskiego i województwa wielkopolskiego. Zajmuje obszar 16354 ha i liczy niespełna 10.000 mieszkańców. W skład gminy wchodzi 18 sołectw: Bibianki, Biernacie, Bilczew, Kania, Latowice, Masanów, Namysłaki, Ołobok, Parczew, Psary, Raduchów, Rososzyca, Sieroszewice, Strzyżew, Sławin, Westrza, Wielowieś i Zamość. Funkcję wójta sprawuje Czesław Berkowski.

Gmina posiada zabytki architektoniczne, jak np.: eklektyczny dwór w Sieroszewicach, pałac Skórzew-

skich w Rososzycy, dwór Brodowskich w Psarach, czy neogotycki kościół w Psarach.

Najcenniejsze jednak zabytki znajdują się we wsi Ołobok – najstarszej miejscowości gminy. Wieś ta wzmiankowana była już w roku 1136. W latach 1213-1837 funkcjonował tam klasztor cysterek i zachowane do dziś

zabytki to przede wszystkim pozostałości po jego działalności: barokowy kościół, kapitularz i skarbczyk

oraz drewniana dzwonnica z XVIII wieku. Większość zabudowań klasztornych została rozebrana w 1882 roku. Kościół był restaurowany w latach 1922-1924.



Obecnie kościół w głównym zrębie zachował charakter późnogotycki, zbarokizowany podczas odbudowy pod koniec XVII wieku i podczas przebudowy w XVIII wieku. Opinają go na zewnątrz, częściowo gotyckie, szkarpy. Wewnętrzny wystrój kościoła z bogatą dekoracją snycerską pochodzi z lat 1779-1795 i ma charakter jednolicie rokokowy. Z zabudowań klasztornych zachowało się tylko piętrowe skrzydło przylegające od północy do kościoła oraz skarbczyk i kapitularz. Cennym zabytkiem jest również zespół kościoła



p.w. Św. Jana Chrzciciela na cmentarzu grzebalnym w Ołoboku - z XVI wieku. Wieś Ołobok w roku 2007 obchodziła 800-lecie istnienia. W ramach obchodów w ciągu całego roku odbyło się szereg uroczystości.

Na terenie gminy od 1959 roku działa Regionalny Zespół Pieśni i Tańca „Ołobok”, który w swym repertuarze prezentuje dawne obrzędy, przyśpiewki i tańce miejscowego regionu, ze znaną od wielu lat prezentacją „Wesela Ołobockiego”. Zespół każdego roku bierze udział w Regionalnych Prze-

glądach Zespołów Folklorystycznych pn.: „Estrada Folkloru Ziemi Kaliskiej”. W Ołoboku działa również orkiestra dęta „Ołobok”, której historia liczy już ponad 100 lat. Orkiestrę prowadzi Stanisław Jarosik, który rozpoczął karierę muzyczną właśnie w tym zespole. C z ł o n -

kuje orkiestry to przede wszystkim uczniowie szkoły podstawowej, gimnazjum i szkoły średniej.





STARE CZARNOWO

Gmina Stare Czarnowo położona w województwie zachodniopomorskim bezpośrednio graniczy od północy ze Szczecinem i sąsiaduje z gminami: Gryfino, Bielice, Pyrzyce, Stargard Szczeciński i Kobyłanka.

Wzdłuż wschodnich granic gminy rozciąga się malownicze jezioro Miedwie o pow. 36 km² będące ujęciem wody pitnej dla miasta Szczecina. Na terenie gminy znajduje się wiele pięknie położonych jezior. Największe z nich to jeziora Glinna i Binowskie.

W granicach administracyjnych gminy znajduje się powołany Uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej w Szczecinie z dnia 4 listopada 1981 r. zespół przyrodniczy - Szczeciński Park Krajobrazowy „Puszcza Bukowa”. Porośnięte puszcza Wzgórza Bukowe z najwyższym wzniesieniem Bukowiec (149 m n.p.m.) wyraźnie dominują w krajobrazie Niziny Szczecińskiej.

Obiekt gromadzi charakterystyczne dla buczyny pomorskiej zbiorowiska roślinne. Wyróżnia się łagodnym klimatem morskim o niewielkich wahanach temperatur oraz dużą ilością

opadów i wilgotnością powietrza, przez co w rejonie szczecińskim stanowi tzw. „wyspę klimatyczną”.

Wiadomo, że słowiańscy Pomorzanie osiedlili się w okolicach Żeliszawca i Kołbacza już w VII wieku. Budowali grody warowne nad brzegami okolicznych jezior.

W średniowieczu kołbacki gród był książeńcem ośrodkiem, leżał na ziemi kołbackiej (terra lub Provincia Colbacensi). Przypuszcza się, iż właśnie tu była kolebka pomorskiego książecego rodu Gryfitów. W XII w. należała do potomków księcia Świętobora I. Kasztelan szczeciński, Warcisław Świętozbryc, zachęcał Duńczyków i Niemców do osiedlania się na jego ziemiach. W 1173 r. sprowadził w pobliże grodu konwent cysterski z duńskiego Esrøm, aby później im odstąpić Kołbach. W następnych latach cystersi poszerzali swoje dobra. Z ich inicjatywy małe osady leśne organizowały się w wielkie wsie kolonizacyjne. Próbowali też stworzyć miasto. Wybór padł na Czarnowo. W 1274r. zakon otrzymał

zgodę na założenie miasta. Nie posiadało ono jeszcze praw miejskich ani zgody na budowę murów obronnych. Wiadomo, że w 1459 r. istniał tu szpital św. Jerzego, będąc jednocześnie przytułkiem dla ubogich i starców.

Także wieś Binowo posiadała cysterski szpital. W średniowieczu odwiedzana była przez licznych pielgrzymów i chorych z odległych terenów, by skorzystać ze źródła nasyconego związkami wapiennymi i żelazowymi. Do dziś zachowała się kaplica z cudownym obrazem NMP.

Pod rządami cystersów kwitło rolnictwo i rybactwo. Klasztor miał prawo budować młyny na rzece Płonia oraz prawo do jej regulowania.

Kołbach stał się ośrodkiem politycznym i kulturalnym często odwiedzanym przez pomorskich książąt. Kościół cystersów jest miejscem wiecznego spoczynku Świętozbryców książąt szczecińskich. W 1535 r., w czasie reformacji, klasztor zlikwidowano. Ostatni opat ożenił się i otrzymał od książąt dobra w Kołowie. Dobra klasztorne stały się książeńcem

domeną. Wielki pożar, który ogarnął Kołbacz w 1662 r., ostatecznie spowodował, że miejscowość stała się mało znaczącym ośrodkiem.

Stare Czarnowo prawdopodobnie dopiero w XVI wieku otrzymało prawa miejskie. Do XIX wieku korzystała z prawa organizowania corocznych tygodniowych jarmarków w okolicy Świętego Marcina. Kościół parafialny stał się w XVI w. ośrodkiem luteranckiej prepozytury kołbackiej, w XVIII w. podniesionej do rangi superintendentury. Podczas wojny trzydziestoletniej mocno ucierpiała rezydencja kołbacka i okoliczne dobra. W latach 1637-52 ziemia kołbacka znalazła się pod panowaniem szwedzkim, a w 1652 dobra te wraz z Pomorzem Zachodnim włączone zostały do państwa brandenbursko-pruskiego.

ZABYTKI

Na terenie gminy znajduje się wiele cennych zabytków. Możemy je zobaczyć niemal w każdej wsi.

Kołbacz

1. Zespół obiektów dawnego opactwa cysterskiego zaliczony do najcenniejszych zabytków Pomorza Zachodniego. W skład tego obiektu wchodzi:

* kościół ceglany późnoromański i gotycki;

* trój skrzydłowy klasztor - ceglana gotycka budowla z XIII i XIV w. - przylegający od południa do kościoła. W 1720 r. rozebrano skrzydło południowe i wschodnie. Zachowane częściowo skrzydło zachodnie - tzw. Dom Konwersów - restaurowano w latach 1975-1978;

* dom opata - ceglany, gotycki, zbudowany ok. 1250 roku, przebudowany w wiekach XVII i XIX, odbudowany w latach 1985-1986;

* baszta obronna, zwana

więzienną, z pierwszej połowy XIV wieku;

* stodoła z XV wieku, ceglana, gotycka, przebudowana w XVIII w. i remontowana w latach 1984-1987.

2. Zespół podworski na który składają się:

* dwór - klasycyzny - zbudowany ok. 1800 r. później przebudowany;

* oficyna ceglana, klasycyzna z XVIII w.

Binowo

1. Kościół z XIV wieku, gotycki, z kwater granitowych, zniszczony w 1945 r, odbudowany w latach 1982-83 z nową wieżą.

2. Grodzisko obronne X-XII wiek.

Kołowo

1. Neogotycki kościół murywany w którym wmurowane są płyty nagrobne, m.in. dużej wartości artystycznej płyta nagrobna opata kołbackiego Jana Jorduni zmarłego w 1395 roku

Kartno
1. Kościół z kamienia polnego ciosanego - 2 połowa XIII wieku

Zeliszławiec

1. Osada kultury łużyckiej
2. Kościół z kamienia ciosanego - 2 połowa XIII wieku

Żelewo

1. Kościół ryglowy
Stare Czarnowo
1. Osada kultury pucharów lejkowatych z młodszej epoki kamienia;
2. Kościół z XIII wieku odbudowany w XIX wieku





SULEJÓW

Gmina Sulejów usytuowana jest w malowniczych terenach południowo



– wschodniej części województwa łódzkiego. Swym obszarem obejmuje czyste ekologicznie tereny Sulejowskiego Parku Krajobrazowego.

Położenie, historia i zabytki sulejowskiej ziemi sprawiły, że gmina stała się centrum rekreacyjno – wypoczynkowym dla mieszkańców środkowej Polski.

Na terenie całej gminy zlokalizowanych jest kilkanaście obiektów noclegowych i gastronomicznych, przygotowanych na przyjęcie turystów indywidualnych, a także grup zorganizowanych. Klimat, pięknoprzyrodyliczne zabytki sprawiają, że każdy turysta spędzi tu czas miło i aktywnie, a czyste powietrze doskonale wpłynie na samopoczucie i stan zdrowia.

Odwiedzając Sulejów, zwłaszcza w sezonie letnim, warto wziąć udział w jednej z wielu imprez kulturalnych i rozrywkowych, zwłaszcza takich jak: letnie koncerty muzyczne realizowane w ramach „Wędrownego Festiwalu Filharmo-



nii Łódzkiej Kolory Polski”, Festiwal Muzyki Organowej i Kameralnej, Dni Sulejowa, Średniowieczna Biesiada Rodzinna na Podklasztorzu.

ZABYTKI

Opactwo Cystersów w Sulejowie – Podklasztorze

Mury Opactwa zaczęto wznosić prawie osiem wieków temu (przed 1232 r.).

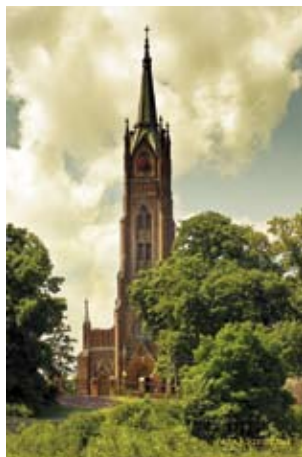
Z zespołu budynków

opactwa do naszych czasów zachował się romański kościół pod wezwaniem św. Tomasza Becketa z kapitułarzem, część murów obronnych oraz szereg budynków gospodarczych w których znajduje się hotel (z restauracją, kawiarnią, sauną oraz krytą pływalnią) i muzeum poświęcone historii opactwa.

Według legendy pod opactwem znajdują się lochy, które prowadzą aż do Piotrkowa Tryb.

Przeprowadzone w latach 1973-1981 remonty i odbudowa przywróciły obiektowi jego pierwotny blask.

Kościół pw. św. Floriana w Sulejowie z 1903 roku powstał w miejscu starszych budowli z lat 1184 i 1640. Trójnawowa budowla na planie prostokąta została wzniesiona w stylu neogotyckim wg projektu Feliksa Nowickiego. Do cenniejszych zabytków znajdujących się w świątyni należą: gotycka rzeźba Matki Boskiej z Dzieciątkiem z 1420 r., późnobarokowe ołtarze boczne



pochodzące z końca XVIII w., empirowa chrzcielnica z początku XIX wieku oraz dzwon z renesansowym ornamentem z 1654 r.

Kaplica pw. Najświętszej Marii Panny w Sulejowie ufundowana przez rodzinę Ligęzków w 1644 r., której wewnątrz urządzone jest w stylu gotyckim i rokokowym.

Pozostałości dawnego opactwa Norbertanów (zał. w 1179 r.) z barokowym kościołem pw. św.



Małgorzaty i św. Augustyna w Witowie oraz zabytkową wieżą bramną z XV w. Ołtarz główny kościoła pochodzi z 1747 r. Znajduje się na nim uznawany za cudowny obraz Zwiastowania Matki Bożej. Na uwagę zasługują

też: marmurowa chrzcielnica z 1646 roku oraz boczne ołtarze z roku 1743



Władze Gminy Sulejów założyły sobie wysoką poprzeczkę w kwestii pozyskiwania środków unijnych. Przykładem niech będą środki pozyskane na zadania infrastrukturalne, oświatowe, sportowe. Zabiegają także o rozwój infrastruktury kultury, planują aby w Sulejowie powstał obiekt pn. Regionalne Centrum Kultury ROMANIKA, mieszczący Miejski Ośrodek Kultury, Bibliotekę, Muzeum, oraz siedziby organizacji pozarządowych.





TRZEBNICA

BOROMEUSZKI – SPADKOBIERCZYNIAMI DZIEDZICTWA ŚW. JADWIGI ŚLĄSKIEJ

Siostry ze Zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia św. Karola Boromeusza - sprowadzone do Trzebnicy na prośbę ks. Ignacego Tieffe, proboszcza tutejszej parafii - wprowadziły się do klasztoru ufundowanego przez księcia Henryka Brodatego i jego małżonkę św. Jadwigę Śląską 4 listopada 1861 r. Od tej pory na straży kulturowego i duchowego dziedzictwa jadvizańskiego trwają wiernie już 150 lat. Uzyskany przez nie w 1889 r. status właściciela obiektu (spustoszonego i zniszczonego przez funkcjonującą tu wcześniej przędzalnię wełny i fabrykę sukna) pozwolił na przeprowadzenie w nim gruntownego remontu i przywrócenie mu dawnej świetności.

Szczególnie trudne dla Sióstr były także pierwsze miesiące 1945 r. Kiedy do Trzebnicy zbliżał się front, gauleiter Karl Hanke nakazał im ewakuację, razem z ludnością cywilną. Ówczesna przełożona zgodziła

się tylko na wyjazd sióstr, które zostały powołane do czynnej służby wojskowej. Te, które zostały w klasztorze, służyły chorym i wszystkim szukającym schronienia. Pomogły również ówczesnemu ks. proboszczowi przy zabezpieczaniu cenniejszych naczyń i szat liturgicznych, a także relikwiarza z głową św. Jadwigi. Ocalały bazylikę od grabieży i pożaru wzniesionego przez żołnierzy radzieckich i po raz kolejny – cały pocysterski zespół od zagrożenia, które niesły ze sobą osiadające na dachach budowli unieszone przez wiatr rozpalone ziarna z płonących magazynów zboża. W 1976 r. – pomimo trudności finansowych - przeprowadziły kolejny kompleksowy remont budynku.

Siostry Boromeuszki ponownie stanęły przed ogromnym wyzwaniem w 1988 r., kiedy budynek klasztorny zaczął gwałtownie osiadać na skutek znacznego obniżenia wód gruntowych,

w następstwie czego pojawiły się liczne pęknięcia ścian, sklepień i nadproży okiennych. By ratować klasztor przed grożącą mu katastrofą budowlaną, w 1993 r. Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia przystąpiło do prac stabilizacyjnych, które objęły ok. 30% powierzchni budowli – prowadziła je niemiecka firma BAUER. Wykonano wsparcie osiadających ścian na 640 palach betonowych o średnicy 80 cm i długości do 15 metrów. Po zakończeniu prac stabilizacyjnych rozpoczęto prace naprawcze murów, nadproży i sklepień. W kolejności podjęto prace remontowe i restau-



racyjne wszystkich elewacji głównego budynku klasztoru. Równoległe z pracami naprawczymi prowadzono

adaptację pomieszczeń szpitalnych na Zakład Opiekuńczo-Leczniczy dla ludzi starszych.



Przeprowadzenie tak wielu prac było możliwe tylko dzięki pozyskanej przez Boromeuszki pomocy Fundacji Współpracy Polsko – Niemieckiej. Należy też podkreślić, że w celu zmniejszenia kosztów tego ogromnego zadania Zgromadzenie przyjęło na siebie bardzo trudną i odpowiedzialną część prowadzenia tej budowy, zapewniając jej fachową i naukową obsługę oraz zorganizowanie całej gospodarki materiałowo - zaopatrzeniowej. Zapewniło również mieszkanie i utrzymanie pracującym brygadam, zarówno polskim, jak i niemieckim. Zgromadzenie Sióstr Boromeuszek z wielką troską i odpowiedzialnością nadal dba o zabezpieczenie odpowiedniego stanu technicznego oraz o zapewnienie funkcjonalności

tego bezcennego zabytku. Z podobną troską utrzymuje również w należytym stanie przyklasztorny park, ogród i cmentarz. Na uznanie zasługuje także utworzenie muzeum klasztornego, które ocala od zapomnienia bezcenne pamiątki cysterskiej i jadviańskiego przeszłości.

Trzebnicki Klasztor nie jest wyłącznie siedzibą Zgromadzenia, służy również celom publicznym. Na wysoką ocenę zasługuje m.in. posługa miłosierdzia prowadzona przez trzebni-



ckie Boromeuszki. Obecnie, w ramach prowadzonego przez Zgromadzenie Zakładu Opiekuńczo - Leczniczego, obejmują nią 120 starszych osób potrzebujących pomocy i opieki medycznej. Od 2000 r. prowadzą także Świetlicę Profilaktyczno

- Wychowawczą dla dzieci i młodzieży z ubogich rodzin, a od 2004 r. – Ośrodek Wsparcia Społecznego, zwany Szóstym Stołem św. Jadwigi. Ponadto, organizują koncerty kameralne, na które zapraszają wszystkich zainteresowanych, służą poczęstunkiem, pomocą sanitarną i medyczną uczestnikom corocznych pieszych pielgrzymek do Częstochowy, oprowadzają po klasztorze tysiące turystów z kraju i zagranicy.

20 kwietnia 1995 r. – z okazji 50 rocznicy powrotu Ziemi Trzebnickiej do Polski – Siostry Boromeuszki odznaczone zostały przez Burmistrza oraz Radę Miasta i Gminy Trzebnica okolicznościowym medalem „Zasłużone dla Ziemi Trzebnickiej”. Liczymy też na to, że ich niekwestionowane wielkie zasługi z okresu 150 – letniej działalności doceni również Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

opr. Jadwiga Janiszewska
zdjęcia:

Marcin Mazurkiewicz





WĄCHOCK

Zakończyły się już prace konserwatorskie przy ołtarzu głównym oraz ścianie w prezbiterium w kościele klasztornym Opactwa Ojców Cystersów w Wąchocku.

Klasztor został zbudowany na przełomie XII i XIII wieku. Jest jednym z najpiękniejszych i najlepiej zachowanych przykładów architektury romańskiej w Polsce. Fundatorem opactwa był w 1179 roku biskup krakowski Gedeon (Ged-

ko). Budowniczym opactwa był Simon, z pochodzenia Włoch.

Opactwo było dwukrotnie niszczone przez najazdy tatarskie, ale dzięki sile woli i wyteżonej pracy zakonnicy powoli przywracali go do dawnej świetności. Zakonnicy wciąż dbają o porządek i o zabytki starając się uatrakcyjnić swoją architektoniczną perełkę. Z roku na rok klasztor odwiedza coraz więcej turystów dlatego też zakonnicy zdecydowali się na otworzenie w murach

klasztornych „kawiarenki **cysterskiej**”. Zwiedzający mogą posilić się serwowanymi w kawiarence słodkościami oraz sztandarowymi daniami tj. „pierogi mnicha”, „kiszka cysterska”.

W efekcie prac konserwatorskich w obrębie prezbiterium zwiedzający mogą podziwiać niewielkie fragmenty gotyckich i barokowych polichromii (przykład stylu pasowego w architekturze), które zostały odkryte podczas zabiegów konserwatorskich. W ramach



prac konserwatorskich ze ściany został skuty tynk, a następnie zakonserwowa- no i zabezpieczono odsłonięte ciosy jasnego i ciemnego piaskowca.

Prace obejmowały konserwację następujących obiektów: neomańskie- j kamiennej mensy ołtarza głównego, obrazu z ołtarza główne- go z przedstawieniem Matki Bożej wraz ze śś. Bernardem i Florianem oraz ściana wschodniej w prezbiterium.

Ogółem koszt prac konserwatorskich prowadzo- nych w kościele klasztor- nym Opactwa Ojców Cyster- sów w Wąchocku wyniósł

60 250,00 zł. Na podsta- wie uchwały Rady Miejskiej w Wąchocku z dnia 30 czerwca 2009 r. w sprawie okre- ślenia zasad udzielania dota- cji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisa- nym do rejestru zabytków oraz uchwały z dnia 27 maja 2011r. Urząd Miasta i Gminy Wąchock udzie- lił dotacji na ten cel w wy- sokości 20 000,00 zł.

Odnowiona ściana fron- towa oraz ołtarz stanowią obecnie właściwe tło dla odbywających się w kościele obrzędów sakralnych oraz

coraz częstszych koncertów muzyki poważnej lub sa- kralnej. Władze miasta po- pierają i chętnie wspierają inicjatywy związane z reno- wacją tego obiektu. W chwili obecnej trwają rozmowy dotyczące kolejnych obiekt- ów do konserwacji – tych w liczącym prawie 850 lat opactwie jest bez liku.





WĘGORZYNO

„Cystersi raz jeszcze przychodzą na Pomorze, by bogaci w dziewięciowiekową tradycję zaszczyć tu ponownie cysterską modlitwę, cysterską pracę i cysterską duchowość” – mówił abp Andrzej Dzięga podczas homilii w czasie uroczystości, które odbyły się 9 października w Winnikach.

Pasterz Kościoła Szczecińskiego – Kamieńskiego przybył do Winnik na zaproszenie o. Rajmunda Guzika, który tam właśnie od sześciu lat prowadzi cysterską placówkę, która jest bezpośrednią filią (domem zależnym) wąchockiego opactwa. Dzień uroczystości nie był przypadkowy – 9 października Kościół obchodzi liturgiczne wspomnienie bł. Wincentego Kadłubka, biskupa krakowskiego i cystersa. Okazją, która zgromadziła wielu duchownych i licznych wiernych było poświęcenie Alei Różańcowej i stacji Drogi Krzyżowej wytyczonych w parku przylegającym do cysterskiego ośrodka.

Bezpośrednim przygotowaniem do tego wydarzenia były rekolekcje wspólnoty „Modlitwa i Post”, której ojciec Rajmund jest opie-

kunem, a które wyjątkowo z okazji uroczystości odbywały się nie jak zazwyczaj w Marcinkowie k. Wąchocka, ale właśnie w Winnikach. Dwie płaszczyzny przygotowań: duchowa i praktyczna wypełniły ostatnie dni przed planowaną na niedzielę uroczystością.

Wieczorem w sobotę 8 września do Winnik przybył o. Eugeniusz Augustyn, opat wąchocki, wraz z klerykami: braćmi Benedyktem i Brunonem. Z Warszawy przybyła także Julita Jaśkiewicz-Macek - autorka ikon, których reprodukcje zostały użyte w stacjach ukazujących poszczególne sceny różańcowe.



W niedzielne przedpołudnie wszyscy obecni w Domu Cysterskim mogli po raz pierwszy przejść całą Aleję Różańcową i Drogę Krzyżową, i tym

samy zobaczyć ostateczny efekt wcześniejszych przygotowań. Towarzyszyło im poczucie uczestniczenia w czymś szczególnym, ważnym; czymś, co będzie miało swoje konotacje w przyszłości. Ostre, przedpołudniowe słońce rozwiało wszelkie obawy o odpowiednią pogodę dla zaplanowanych na popołudnie uroczystości.

Krótko przed 16.00 kościół w Winnikach, który jest kościołem filialnym parafii w Runowie Pomorskim nie mógł pomieścić zgromadzonych wiernych. Od 15.00 trwała w nim modlitwa Koronką do Bożego Miłosierdzia oraz rozważanie tajemnic różańcowych. Warto dodać, że wierni przyjechali z całej Polski: ze Szczecina, z Gdyni, z Sandomierza, z Warszawy, Krakowa czy ze Świdnicy, nie zabrakło także Winniczian, którzy bardzo życzliwie przyjmują naszą cysterską obecność na swoim terenie.

Dziewięć w asyście kapłanów przywitał ks. abp Andrzej Dzięgę w drzwiach kościoła; biskupowi podano

do ucałowania relikwie bł. Wincentego, które dzięki obecności cystersów przybyły na pomorską ziemię, a z którym ks. Arcybiskup był związany wcześniej, jako Pasterz Kościoła Sandomierskiego, którego to Kościoła błogosławiony cysters jest patronem. Po słowach powitań i przemówień opat wąchocki poprowadził modlitwę o kanonizację bł. Wincentego. Tuż po niej uformowała się procesja, która przeszła z kościoła, poprzez Dom Cysterski do parku. Tam biskup Ordynariusz poświęcił Aleję Różańcową i pobłogosławił każdą stację oraz cały teren wokół: ziemię, stawy, lasy – miejsce, w którym ma stanąć nowy klasztor cysterski.

Przy ołtarzu polowym ks. Arcybiskup sprawował Najświętszą Ofiarę, w której zawarł wszystkie intencje rodzącego się klasztoru, Zakonu, Kościoła oraz pamiętając o rozpisanych na ten dzień wyborach parlamentarnych – intencje Ojczyzny i jej przyszłość. W porywającej homilii mówił o cysterskiej tradycji, która powraca na Pomorze, nakreślił też plany dla klasztoru w Winnikach, miejsca – które jak się wydaje – będzie szczególnym na mapie archidiecezji. Sporo

uwagi poświęcił też bł. Janowi Pawłowi II z racji przypadającego w tę niedzielę Dnia Papieskiego. Zawierzył cysterską obecność w Archidiecezji szczecińsko – kamieńskiej dwóm błogosławionym: Janowi Pawłowi



wi II, oraz jego poprzednikowi na stolicy biskupiej w Krakowie – mistrzowi Wincentemu. Na zakończenie Eucharystii ogłosił też, że z dniem 20 wrześ-



nia mianował o. Rajmunda Guzika odpowiedzialnym za dzieło Różańcowej Krucjaty w intencji narodu na terenie Archidiecezji.

Po biskupim błogosławieństwie procesja przeszła do początku Drogi Krzyżowej. Tam, wpatrując

się w obraz Jezusa Miłosiernego ks. abp Andrzej Dzięga poświęcił oraz kanonicznie erygował stacje Drogi Krzyżowej wytyczone wokół miejsca, w którym ma powstać nowy klasztor. Następnie poszczególne stacje błogosławił i kropił wodą święconą opat Eugeniusz.

Zakończeniem uroczystości był gorący poczęstunek jaki przygotowano dla wszystkich uczestników przy Domu Cysterskim. Bigosu, a także herbaty i słodkich bułek nie zabrakło dla nikogo.

Dzieło, które wąchoccy cystersi zapoczątkowali sześć lat temu na Pomorzu nabiera konkretnych kształtów, już teraz spotykają się tam różne grupy rekolekcyjne, przybywają klerycy, siostry zakonne, ojcowie duchowni. Niebawem rusza projekt edukacyjny skierowany do uczniów szkół podstawowych, zatytułowany „Dzień cysterski”. Są już przygotowane plany pod budowę kościoła i klasztoru. Cysterska obecność na Pomorzu stała się faktem i co najważniejsze – jest przyjęta i pobłogosławiona przez tamtejszy Kościół i jego biskupa. I za to wszystko niech Bóg będzie uwielbiony!

o. Rajmund Guzik